

Ovladanost pravopisnom normom četvrtih i osmih razreda osnovne škole

Plećaš, Ema

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:658249>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**



Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)



zir.nsk.hr



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij

Učiteljski studij



Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja – Odsjek za razrednu nastavu

Integrirani preddiplomski i diplomski studij za učitelje

**Ovladanost pravopisnom normom četvrtih i osmih razreda
osnovne škole**

Diplomski rad

Student/ica:

Ema Plećaš

Mentor/ica:

izv. prof. dr. sc. Slavica Vrsaljko

Zadar, 2024.



Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ema Plećaš**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Ovladanost pravopisnom normom četvrtih i osmih razreda osnovne škole** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 12. prosinca 2024.

SAŽETAK

Ovladanost pravopisnom normom četvrtih i osmih razreda osnovne škole

Cilj je diplomskog rada ispitati i utvrditi stupanj usvojenosti pravopisne norme među učenicima četvrtih i osmih razreda. Također se ispituje bolja ovladanost pravopisnom normom, učenika četvrtih ili osmih razreda. U teorijskom dijelu diplomskog rada govori se o hrvatskom standardnom jeziku, hrvatskom pravopisu i njegovom povijesnom razvoju, kurikulumu nastavnog predmeta Hrvatski jezik te o pravopisnim vježbama i zadacima u nižim i višim razredima osnovne škole. U istraživanju su sudjelovala 103 učenika (provedeno je kvantitativno istraživanje među 55 učenika četvrtih razreda i 48 učenika osmih razreda). Instrument istraživanja pisana je provjera sastavljena od 15 pitanja vezanih uz pravopis. Rezultati istraživanja pokazali su da su učenici četvrtih i osmih razreda ovladali pravopisnom normom. U istraživanom uzorku četvrti razredi bolje su usvojili pravopisnu normu od osmih razreda.

Ključne riječi: ovladanost, pravopis, pravopisna norma, učenici četvrtih razreda, učenici osmih razreda

SUMMARY

Mastery of the spelling norm in the fourth and eighth grades of elementary school

The aim of the thesis is to examine and determine the degree of mastery of the spelling norm among students in the fourth and eighth grades. The thesis also examines who has mastered the spelling norm better, the fourth or eighth grades. The theoretical part of the thesis discusses of the Croatian standard language, Croatian spelling and its historical development, the curriculum of the Croatian language subject, and spelling exercises and tasks in the lower and upper grades of elementary school. 103 students participated in the study (quantitative research conducted on 55 fourth grade students and 48 eighth grade students). The research instrument was a written test consisting of 15 questions related to spelling. The results of the study showed that students in the fourth and eighth grades mastered the spelling norm. Fourth graders mastered the spelling norm better than eighth graders.

Keywords: mastery, spelling, spelling norm, fourth graders, eighth graders

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
2.	HRVATSKI STANDARDNI JEZIK.....	2
2.1.	ZNAČAJKE STANDARDNOG JEZIKA.....	2
3.	OSNOVNI NORMATIVNI PRIRUČNICI.....	5
4.	POVIJEST HRVATSKOGA PRAVOPISA.....	6
5.	HRVATSKI PRAVOPIS.....	7
5.1.	PRAVOPISNA NORMA.....	8
5.2.	PRAVOPISNA PRAVILA (IMENA STANOVNIKA, DRŽAVA, POSVOJNI PRIDJEVI, REFLEKS JATA, PRAVOPISNI ZNAKOVI, Č I Ć, KRATICE, DŽ I Đ).....	9
6.	KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA HRVATSKI JEZIK.....	12
6.1.	PRAVOPISNI SADRŽAJI NASTAVNOG KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE.....	12
6.2.	PRAVOPISNI SADRŽAJI VIŠIH RAZREDA.....	14
7.	PRAVOPISNE VJEŽBE I ZADACI U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE.....	16
8.	PRAVOPISNE VJEŽBE I ZADACI U VIŠIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE.....	17
9.	METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	18
9.1.	CILJ.....	18
9.2.	HIPOTEZA.....	18
9.3.	UZORAK.....	18
9.4.	INSTRUMENT.....	19
9.5.	REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA.....	19
9.6.	RAZLIKE U OVLADANOSTI PRAVOPISNIM PRAVILIMA IZMEĐU UČENIKA 4. I 8. RAZREDA.....	36
10.	ZAKLJUČAK.....	51
11.	LITERATURA.....	52
12.	PRILOZI.....	54
13.	POPIS SLIKA I GRAFIKONA.....	59

14.	ŽIVOTOPIS.....	61
-----	----------------	----

1. UVOD

U teorijskom dijelu rada govorit će se o hrvatskom standardnome jeziku, nabrojat će se i opisati osnovni normativni priručnici, posebno će se osvrnuti na hrvatski pravopis, dati pregled njegove povijesti te pravopisne norme općenito. Navest će se pravopisna pravila zastupljena u zadacima navedenim u pisanoj provjeri, i to: imena stanovnika, država, gradova, alternacije ije/je/e, č i ć, kratice, đž/đ, pravopisni znakovi. Također će se navesti osnovne smjernice Kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatski jezik te o pravopisnim vježbama i zadacima u nižim i višim razredima osnovne škole.

Prikazuje se cilj istraživanja i hipoteza, navodi se uzorak kao i instrument koji je korišten u istraživanju. U istraživačkom dijelu rada prikupljeni podaci obrađeni su kvantitativnom metodom istraživanja nakon koje su navedeni rezultati interpretirani te su dane razlike među njima.

U istraživanju je sudjelovalo 103 učenika Osnovne škole Bartula Kašića u Zadru. Sudjelovalo je 55 učenika četvrtih razreda i 48 učenika osmih. Dakle, tri četvrtina i dva osma. Instrument istraživanja pisana je provjera sastavljena od 15 zadataka koji se odnose na pravopis i pravopisna pravila učenika četvrtih razreda osnovne škole. Postavljena je sljedeća hipoteza: Osmi razredi ostvarit će bolje rezultate u pravopisnoj provjeri, nego li četvrti razredi. Ta hipoteza postavljena je jer se pretpostavlja da su osmi razredi bolje usvojili pravopisne norme zato što se četiri godine duže školuju. No, znači li duže školovanje i bolji stupanj usvojenosti pravopisne norme? Naime, slično istraživanje provele su autorice Reljac Fajs i Jerković (2014) koje su zaključile kako je kontinuirano najteže učenicima svladavanje pisanja glasova č, ć, dž i đ te alternacija ije/je kao temeljnih pravopisnih sadržaja primarnog obrazovanja. Rješenje toga problema spomenute autorice vide u moderniziranju nastave te osvjetljavanja pravopisne biti učenicima.

Osnovni cilj istraživanja je ispitati i utvrditi ovladanost pravopisnom normom, četvrtih ili osmih razredi.

Istraživanje je provedeno na kraju školske godine, 14. lipnja 2024. u Osnovnoj školi Bartola Kašića u Zadru. Učenicima je podijeljena pisana provjera sastavljena od 15 pitanja. Zadnji zadatak, petnaesti, odnosio se na to da učenici sami napišu svoj osvrt o tome iz kojeg područja pravopisa imaju bolju, a iz kojeg lošiju ovladanost.

2. HRVATSKI STANDARDNI JEZIK

U literaturi je najznačajnija definicija standardnoga jezika koju je još davne 1970. dao Brozović (1970: 28) definirajući ga kao „autonoman vid jezika, uvijek normiran, funkcionalno polivalentan, koji nastaje pošto se jedna etnička ili nacionalna formacija, uključivši se u internacionalnu civilizaciju, počne u njoj služiti kao svojim idiomom, koji je do sad funkcionirao za potrebe etničke civilizacije.“

Standardni jezik predstavlja sustav koji je organiziran prema jasno definiranim normama, uključujući pravila iz pravopisa i gramatike, kao i normativni rječnik. Svi bi ga trebali savladati, a njegovo korištenje zahtijeva određeni trud (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006).

Sve što se može izraziti na standardnom jeziku, moglo bi se reći i dijalektom nekog sela, profesionalnim žargonom ili urbanim govorom. Definiran je jasnom, regulativnom normom koju postavljaju stručnjaci iz relevantnih institucija (instituta, fakulteta, komisija itd.). Oni koji žele raditi u obrazovanju, znanosti, novinarstvu ili na radiju moraju ovladati standardnim jezikom. Udžbenici, znanstveni radovi, zakoni i propisi moraju biti napisani na tom jeziku. Poznavanje standardnog jezika omogućava, na primjer, komunikaciju između stanovnika Bednje u Hrvatskom zagorju i onih iz Podšpilja na otoku Visu, koji bi, da nikada nisu išli u školu i govorili isključivo lokalnim dijalektom, jedva mogli sporazumjeti. (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006).

2.1. ZNAČAJKE STANDARDNOG JEZIKA

Značajke standardnog jezika su autonomnost, svjesna normiranost, višefunkcionalnost, stabilnost u prostoru te elastična stabilnost u vremenu (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006). Standardni jezik je apstraktan koncept koji je nastao kombinacijom dijalektne osnove i civilizacijsko-jezičnih elemenata. Osnova hrvatskog standardnog jezika temelji se na štokavskom narječju, ali ne u potpunosti, već samo na dijelu novoštokavskih govora, koji nisu povezani s govorom nijednog određenog naselja ili regije. Stoga, hrvatski standardni jezik nije

isto što i štokavsko narječje; termini hrvatski standardni jezik i štokavsko narječje nisu sinonimi. Budući da štokavsko narječje nije u potpunosti integrirano u standardni jezik, nije svaka osobina štokavskih govora automatski dio hrvatskoga standardnog jezika, niti je standardni jezik ograničen samo na svoju dijalektnu osnovu. Leksičke praznine standardni jezik često je popunjavao riječima iz kajkavskog i čakavskog narječja, uz one iz neštokavskih izvora. Iako se temelji na (novo)štokavskoj dijalektalnoj osnovi i obogaćen je elementima iz sva tri narječja, ključna osobina hrvatskog standardnog jezika je njegova autonomnost (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006).

Standardni jezik uređen je normama, odnosno pravilima (pravopisom i gramatikom) te normativnim rječnicima, koji određuju što je prihvaćeno u standardnom jeziku, a što nije. Dvojba o tome pripada li neka jezična jedinica standardnom jeziku javlja se kada postoje varijante, odnosno mogućnost izbora među jezičnim oblicima. Kako varijante postoje na svim jezičnim razinama, sve su one – fonološka, gramatička, leksička i druge – regulirane normom. Norma daje prednost jednoj varijanti nad drugom ili ih funkcionalno raspodjeljuje, kako bi svaka zadovoljila potrebe različitih funkcionalnih stilova. Varijante su standardnom jeziku nužne kako bi mogao ispuniti zahtjeve tih stilova. Stoga ono što je neispravno u jednom funkcionalnom stilu, ne mora biti pogrešno u drugom, a ono što je nepravilno u neutralnom standardu ne mora biti neispravno u određenom funkcionalnom stilu. Međutim, varijante nemaju isti status na svim razinama. Naglasne, pravopisne i gramatičke varijante su nepoželjne u standardnom jeziku, dok ga leksičke i stilističke varijante obogaćuju. Leksičke varijante su nepoželjne samo u nazivlju, čija je svrha omogućiti nedvosmislenu, jasnu i preciznu komunikaciju, kao i u administrativnom stilu koji preferira ustaljene izraze (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006).

Josip Silić (1996, 1997) je, temeljeći se na funkcionalnoj stilistici Praške lingvističke škole, uveo podjelu hrvatskoga standardnog jezika na pet funkcionalnih stilova: publicističko-novinarski, razgovorni, znanstveni, administrativno-poslovni i književnoumjetnički (beletristički). To je učinio u nizu članaka o funkcionalnim stilovima, objavljenih u časopisu „Kolo“ 1996. i 1997. godine. Prema tim opisima, standardni jezik je sustav koji se ostvaruje kroz svoje funkcionalne podsustave. Svaki funkcionalni stil može se smatrati „jezičnim podsustavom standardnog jezika“ koji se realizira kroz svoje "žanrove". Razlikuju se po pravilima i normama koje određuju što je prihvatljivo u svakom od njih (Stanić Rašin 2022). Osim toga, neki se njegovi stilovi različito definiraju, osobito razgovorni. (Vrsaljko 2022)

Frančić, Hudeček i Mihaljević (2006) govore kako se funkcionalni stilovi razlikuju međusobno po odnosu prema normi. Što je stroži odnos prema normi, to je manja dopuštena razina individualnosti. Najmanje je normama vezan književnoumjetnički funkcionalni stil standardnog jezika. Nakon njega slijede razgovorni, publicistički, administrativni, dok je u znanstvenom funkcionalnom stilu poštivanje norme obvezno, a individualnost je svedena na minimum i najmanje je poželjna.

Sljedeća značajka standardnoga jezika je stabilnost u prostoru. Kako bi standardni jezik mogao ispuniti svoju ulogu naddijalektnog, nadregionalnog i općenacionalnog idioma te osigurati komunikacijsko zajedništvo među Hrvatima, mora biti stabilan u prostoru. Ovladavanje standardnojezičnim normama i njihovo poštivanje omogućuje govornicima iz svih dijelova Hrvatske nesmetanu međusobnu komunikaciju u svim sferama života. Stabilnost je, stoga, ključni uvjet za standardnost jezika. Samo stabilan jezik može premostiti raznolike govorne navike govornika hrvatskih narječja i omogućiti jednostavnu i preciznu komunikaciju na cijelom hrvatskom teritoriju (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006).

I, posljednja značajka hrvatskoga standardnoga jezika jest elastična stabilnost u vremenu. Naime „poželjno je da se standardni jezik u vremenu što manje mijenja. Međutim, on se dakako u vremenu mora mijenjati i mijenja se, prije svega zbog mijena izvanjezične stvarnosti i potreba za imenovanjem novih predmeta i pojava.“ (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006: 27).

3. OSNOVNI NORMATIVNI PRIRUČNICI

Već smo ustanovili da se standardni jezik mora učiti te da nikome nije materinski. Kada trebamo nešto napisati ili izgovoriti na standardnom jeziku i imamo određene nedoumice, možemo se osloniti na normativne priručnike. Osnovni normativni priručnici su pravopis, gramatika, rječnik i jezični savjetnik. Koji ćemo priručnik odabrati, ovisi o tome na koje pitanje tražimo odgovor (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006). „Pravopis nas uči kako zapisati ono što govorimo. Osim slovima, pišući se služimo razgodbama, pravopisnim znakovima i bjelinama. Pravopis je skup pravila o pisanju riječi i rečenica te porabi pravopisnih znakova.“ (Babić, Ham i Moguš 2005: 13-14).

Nadalje, „gramatika je jezični priručnik koji navodi propise na fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini. Ona pojavama pristupa modelno, navodi osnovne modele koje opimjeruje te navodi iznimke, daje popis pravila prema kojima funkcionira sustav standardnog jezika.“ (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006: 31).

Rječnik se definira kao „ustrojeni popis leksičkih jedinica s obavijestima o svakoj od njih. Rječnik je u prvome redu usmjeren na riječi, a ne na pojmove.“ (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006: 31).

Te na kraju jezični savjetnici namijenjeni „svima koji imaju kakvih gramatičkih, leksičkih, pravopisnih ili naglasnih nedoumica.“ (Frančić, Hudeček i Mihaljević 2006: 34).

4. POVIJEST HRVATSKOGA PRAVOPISA

Hrvati nisu imali sreće u svom jezikoslovnom radu jer su bili lišeni slobode. Iako je Zagrebačka filološka škola u 19. stoljeću započela s obećavajućim radom, njen razvoj je prekinut dominacijom hrvatskih vukovaca. Oni su u kratkom vremenu uspjeli napisati i objaviti nekoliko ključnih djela: Brozov „Hrvatski pravopis“ iz 1892., Maretićevu „Gramatiku i stilistiku hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika“ iz 1899. i „Rječnik hrvatskoga jezika“ Broza i Ivekovića iz 1901. godine. Iako su prvi i treći rad nosili hrvatsko ime, a Maretićeva gramatika djelomično, mnogi Hrvati su bili nezadovoljni, jer su Maretićeva gramatika i rječnik bili utemeljeni na Karadžićevim djelima. Samo je pravopis zadržao više hrvatskih osobina.

Do stvaranja prve Jugoslavije objavljena su dva izdanja Brozovog „Hrvatskog pravopisa“, kao i četiri izdanja Broz-Boranićevog pravopisa, od 1904. do 1915. godine. Od 1921. godine Boranić izdaje vlastiti pravopis pod nazivom „Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika“, dok od 1934. nosi naziv „Pravopis hrvatskosrpskoga jezika“. Ukupno je objavljeno jedanaest izdanja Boranićeva pravopisa. Promjena naslova i sadržaja jasno odražava složenost povijesti tog pravopisa, budući da su se politički događaji snažno reflektirali na njegov razvoj. Pravopis je prolazio kroz promjene uvjetovane političkim okolnostima, te je zbog toga imao ulogu u povijesti hrvatskog jezika koja mu po svojoj prirodi ne bi pripadala. U ovom kontekstu treba spomenuti ulogu nedovršenih ili dovršenih, ali onemogućenih hrvatskih pravopisa. Prvi među njima je *Hrvatski pravopis* Cipra-Guberina-Krstić iz 1942. godine, koji je bio složen, ali uništen zbog tadašnjeg *Hrvatskog pravopisa* iz 1942., temeljenog na drugačijim načelima. Drugi je bio nedovršen i neobjavljen pravopis koji je Hrvatsko filološko društvo (HFD) pripremalo nakon svog osnutka 1950. godine. Treći je *Hrvatski pravopis* iz 1971., čija je sudbina već dobro poznata (Babić 2005).

5. HRVATSKI PRAVOPIS

Pravopisi se dijele u tri skupine: opći, posebni i funkcionalni. Opći pravopis je namijenjen najširem krugu korisnika. Posebni pravopisi proširuju pravopisna pravila sukladno s potrebama struke ili područja ili ih prilagođavaju metajezikom i metodologijom njihova iznošenja dobnoj skupini ili se opširnije bave pojedinim pravopisnim problemima. Funkcionalni pravopisi s obzirom na uzrasna pravila koja vladaju u određenome području / određenoj struci / određenoj tekstnoj vrsti do određene mjere prilagođavaju (mijenjaju) opća pravila i bave se pravopisnim problemima u različitim funkcionalnim stilovima i područjima. Ne uključuju sva pravopisna pravila, već uključuju samo odstupanja od pravila općeg pravopisa (Hudeček i Mihaljević 2016: 212-213).

Definira kao skup pravila koji određuje način zapisivanja grafičkih znakova (slova) jezika pri pisanju riječi i rečenica. Pravopis može biti fonološki, korijenski ili etimološki (morfološki). Njegova osnovna obilježja određuju način na koji se pojedine riječi pišu, uzimajući u obzir glasove koji ih čine, njihove oblike i skupove riječi. (<https://hgdcgkotor.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/05/hrvatski-pravopis-i-gramatika.pdf>)

Sustav pravopisne norme temelji se na jezičnom, odnosno lingvističkome u užem smislu, standardnojezičnome (normativnome) i grafolingvističkome sustavu nekoga jezika te se ostvaruje sredstvima tih sustava. Odlikuje ga organiziranost kao temeljno obilježje što znači da je jezični sustav sam po sebi, uvjetno rečeno „stilski neutralna veličina“ ako se shvati kao visok stupanj apstrakcije kojom se ustanovljuje ograničenje raznovrsnih jeziku inherentnih proizvoljnosti (Ćuzić 2016: 353).

Pravopis je ključan za njegovanje pismenosti i jezične kulture. Kao skup ustaljenih pravila proizašlih iz dugogodišnjih jezičnih konvencija, pravopis mora odgovarati zahtjevima i potrebama suvremene komunikacije. Pravila koja ga čine razlikuju se od onih iz prošlih razdoblja, stoga je važno prilagoditi pravopis aktualnim promjenama i jezičnim pojavama iz modernog jezika. S obzirom na to da pravopis ima normativnu ulogu, korisnicima treba omogućiti jasnoću i jednostavnost, bez opterećivanja nebitnim ili sekundarnim pitanjima (Petrović 2007: 114).

Matešić (2018: 10) navodi da je hrvatska suvremena ortografska tradicija fonološko-morfološka. Hrvatski je pravopis u fonološkom smislu utemeljen na glasovnome načelu te kod većine riječi hrvatskoga jezika nema nikakvih pravopisnih problema za izvorne govornike.

Morfološki pravopis sadrži glasovni sastav tvorbenih sastavnica i prema njemu se ista sastavnica uvijek piše isto (ne provode se glasovne promjene, primjerice, gradski, podcrtati, podsjetiti itd.) (<https://jezik.hr/standardni-jezik.html>). Na temelju odabira fonološkoga ortografskog načela kao onog koje je dominantno pretpostavlja se i čvršća međuovisnost ortografskoga i ortoepškoga jezičnog plana. Povezanost ortografije s ortoepijom višeslojna je te se može promatrati u gotovo svim ortografskim temama zastupljenima u hrvatskim pravopisnim knjigama u standardizacijskome razdoblju hrvatskoga jezika (Matešić 2018: 10).

5.1. PRAVOPISNA NORMA

Pravopisni plan je stjecište svih jezičnih razina. Kada je riječ o pravopisu kao normi, radi se o načelima na kojima se temelje pravopisna pravila. Pravopisna norma mora u obzir uzeti norme svake pojedine razine. No, predmetno ne znači da je pravopisna norma tek zbirka, svojevrsni složenac sačinjen od odabranih, (pravopisno) relevantnih elemenata pojedinih jezičnih normi. Također, nije samo propis i objašnjenje načina njihova prijenosa u pisani plan realizacije. Upravo suprotno: pravopisnoj normi se ne može odreći njezina samostalnost koja se nedvosmisleno potvrđuje i u njezinoj specifičnoj, složenoj strukturi. Složenost pravopisne norme ne znači da ona eklektički sabire elemente razinskih jezičnih normi (Badurina i Matešić 2011: 17).

Paradoks pravopisne norme odražava se u tome što je ona istodobno i „nejezična“ i standardnojezična norma, a primjerice, morfološka norma je i jezična i standardnojezična, premda standardnojezičnu morfološku normu, odnosno normu koja se propisuje kao pravilnu nije (po uzoru na pravopisnu) nimalo uobičajeno (dapače, nepravilno je) nazivati pravomorfološkom normom (preskriptivnom morfološkom normom, odnosno morfološkom nadnormom ili kodificiranom morfologijom). Kao sastavni dio gramatike morfološka je norma jezična jer joj je u osnovi dijalekt („prirodni“ govor), ali i standardnojezična norma, propisujući koji su gramatički oblici pravilni u standardnome jeziku (Ćuzić 2013: 93-94).

Sekundarnost, odnosno nejezičnost pravopisne norme, usidrene gotovo isključivo u vizualnost (pisanu materijalnost), proizlazi iz činjenice da se ostvaruje u pismu, koje nije jezik sam, no jest njegova vizualna simbolizacija (uvjetno rečeno, vizualno-simbolička

konkretizacija jezika). Iz navedenog razloga pravopisna norma svoj pojmovni inventar preuzima od drugih standardnojezičnih normi. Na području gdje ga ne preuzima poseže za vizualnim (grafijskim) nazivima (primjerice, veliko i malo početno slovo, točka, zarez) (Ćuzić 2013: 94).

Budući da pravopisnu normu (preko standardnojezičnosti) ipak karakterizira, između ostaloga, jezična inherentnost, nije upitna ni navezanost nekih njezinih segmenata na morfološku normu, posebice kod stvaranja određenih pravopisnih pravila ili kod definiranja pravopisnih načela (Ćuzić 2013: 94).

5.2. PRAVOPIŠNA PRAVILA (IMENA STANOVNIKA, DRŽAVA, POSVOJNI PRIDJEVI, REFLEKS JATA, PRAVOPIŠNI ZNAKOVI, Č I Ć, KRATICE, DŽ I Đ)

Sadržaj pravopisa je opsežan. U ovome pregledu fokusirati će se na one dijelove pravopisa koji su zastupljeni nastavnim kurikulumom. Dakle, pravopisna pravila podrazumijevaju skup pravila koja vrijede za grafiju određenog jezika. Među pravopisna pravila uvrštavaju se i ona koja se odnose na pisanje imena stanovnika, država, posvojnih pridjeva, refleksa jata, pravopisnih znakova, č i ć, kratica te dž i đ.

Imena osoba, odnosno imena, prezimena i nadimci osoba pišu se velikim početnim slovom. Isto pravilo odnosi se i na opisna (perifrazna) imena (<http://pravopis.hr/013>):

- Imena ljudi: Bik Koji Sjedi, Kralj Sunce
- Imena božanstava i vrhovnih religijskih osoba: Djevica Marija

No, ukoliko ime sadrži prijedlog, veznik ili član, oni se pišu malim slovom. Primjeri za navedeno su: Tales iz Mileta, Gospa od Snijega, Leonardo da Vinci, Ivan bez Zemlje. Velikim se početnim slovom pišu imena stanovnika (kontinenata, država, naseljenih mjesta, pokrajina, područja, planeta) i pripadnika naroda i etničkih skupina. Također, velikim se početnim slovom pišu kolokvijalna imena stanovnika. Malim se početnim slovom pišu nazivi stanovnika naseljenih mjesta, država, kontinenata, planeta, pokrajina, područja, pripadnika naroda i

etničkih skupina s prefiksom ne- (nesplićanin, netalijan, nehrvat i dr.). Isto tako, malim se početnim slovom piše riječ koja samo zemljopisno određuje ime naroda, a nije njegov dio, primjerice, bokeljski Hrvati, gradišćanski Hrvati (<http://pravopis.hr>).

Velikim početnim slovom pišu se i sve riječi, osim prijedloga i veznika, u nazivima država (<http://pravopis.hr/>).

Posvojni pridjevi nastali od općih imenica pišu se uvijek malim početnim slovom. S druge strane, posvojni pridjevi koji su nastali od osobnih imena, prezimena, nadimaka i vlastitih imena životinja pišu se velikim početnim slovom. Predmetni pridjevi završavaju na: -ov, -ev, -in i -ji. Velikim početnim slovom pišu se i posvojni pridjevi nastali od imena stanovnika izvedenih od zemljopisnih imena, a imaju jedan od završetaka: -ov, -in, -ev. Svi ostali posvojni pridjevi nastali od vlastitih imena pišu se malim početnim slovom (<http://pravopis.hr/>).

Refleksi jata, odnosno njihove alternacije ili smjenjivanje ije/je/e/i podliježu određenim pravilima u hrvatskom pravopisu. Kada je izgovor sloga dug, piše se *ije* (bijel, cvijet). Kod kratkog izgovora sloga piše se *je* (čovjek, djed). Pojedine riječi imaju dvostruki izgovor te se kod njih piše *je* (nasljeđe, snješko). U nekim je riječima došlo do promjene u izgovoru pa se izgovara dugi slog, a piše se *je* (rječnik, vjesnik). Kod rijetkih slučajeva piše se *je* bez obzira što je izgovor dug. Takva situacija je (<http://pravopis.hr/>):

- u glagolima izvedenim od mjera, mjesto, sjesti: namještati, premještati, zamjerati, zasjedati
- u genitivu množine imenica: mjesto – mjestā, sjena – sjenā, vjera – vjerā, zdjela – zdjelā
- u nekih imenica: pjev, sjenka, smjer, vjernost.

Pravopisni znakovi služe za pravilno pisanje. To su: bjelina, točka, zarez, dvotočka, zagrade, spojnica, crtica, navodnici, upitnik s uskličnikom, točka sa zarezom, trotočka, polunavodnik, izostavnik i kosa crta. Bjelina je prazno mjesto u tekstu koje se nalazi: između riječi, iza točke, zareza, dvotočke, upitnika, uskličnika, između sastavnica nadnevnika, između kratica i dijelova kratica, ispred i iza matematičkih znakova te između inicijala, između broja (<http://pravopis.hr/>).

Navodnicima se označuje: navod (citat), upravni govor, ironija, isticanje naslova ili imena. U tekstu se najčešće koriste oble zagrade. Između obliha zagrada i teksta u zgradama se ne ostavljaju bjeline. Točka se piše: na kraju izjavne rečenice, iza rednih brojeva napisanih

arapskim i rimskim brojkama, na kraju uspravnog nabiranja, iza većine kratica, ispred drugih pravopisnih znakova i kod razlike značenja (<http://pravopis.hr/>).

Zarez se piše: u nizanju riječi, nezavisnih i zavisnih surečenica, između više pridjeva, pri uvođenju neovisnih rečeničnih dijelova, kod usklika, umetnute surečenice, ispred zaključnih, isključnih i suprotnih veznika, u inverziji, ispred i iza atributa i apozicije kada se nalaze iza imenice na koju se odnose, iza prezimena u slijedu prezime pa ime, kada se datum nalazi iza oznake mjesta u nominativu. Kosa crta je pravopisni znak koji se može pisati dvojno. Bez bjeline piše se u: zapisu telefonskih brojeva, adresa, klada, urudžbenih brojeva, nadnevaka. S bjelinom se piše pri odjeljivanju stihova koji se pišu u slijedu. Znak za omjer između brojeva piše se s bjelinom. U vremenskom zapisu ne odvaja se od brojeva (<http://pravopis.hr/>).

Crta je pravopisni znak koji se piše s bjelinom slijeva i zdesna. Piše se pri navođenju uspravnog govora, pri uspravnom nabiranjem, pri izražavanju sučeljavanja i pri povezivanju dviju sastavnica. Spojnica je pravopisni znak koji se piše bez bjeline slijeva i zdesna. Sa spojnicom se pišu: dvije sastavnice od kojih je prva ne sklanja, koje označuju jedan pojam, a sva ima svoj naglasak. Također, koristi se kod dvije sastavnice od kojih je prva oznaka, simbol, kratica ili broj te kod imena i prezimena koja su službeno zapisana spojnicom. Koristi se i kada se rastavljaju riječi na slogove ili se prenose u novi red i kada se sklanja neka kratica ili broj (<http://pravopis.hr/>).

Glas *č* nalazi se: u osnovi pojedinih riječi (žuč, mačka, grčevit), u anglizmima (čep, čip), u većini talijanizama (čelo, kapučino), u brojnim drugim posuđenicama (čamac, čarapa), prema *c* i *k* u osnovi riječi (čovjek-čovječe, jak-jači, baciti-baćen), u tvorenica prema *c* i *k* u tvorbenoj osnovi (bobica-bobičast, buka-bučan), u pojedinim sufiksima, u pojedinim slavonskim i kajkavskim imenima i prezimenima. Glas *ć* nalazi se: u osnovi nekih riječi (ćud, kći, ćelav), u glagolskom pridjevu sadašnjem (pišući, pjevajući), prema *t* u osnovi riječi (mladost-mladošću), u nekim oblicima tvorenica prema *sk* u osnovi riječi (pljeskati-plješćem), u tvorenica prema *t* i *đ* u tvorbenoj osnovi riječi (list-lišće), u infinitivu glagola na *-ći*, u pojedinim sufiksima, u prezimenima sa završetkom na *-ić* ili *-čić* te u nekim zemljopisnim imenima (Grupa autora 2013). Glas *dž* nalazi se: u većini turcizama (džep, džezva), u anglizmima (bridž, džem), ispred *ba* prema *č* u osnovi riječi (jednadžba, narudžba) i u riječima s turskim sufiksom *-džija*. Glas *đ* nalazi se: u osnovi nekih riječi (anđeo, đak), prema *d* u osnovi riječi (glad-glađu), u pojedinim oblicima glagola te u tvorenica prema *d* u tvorbenoj osnovi riječi (rod-rođak). (<http://pravopis.hr/>).

6. KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA HRVATSKI JEZIK

Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik predstavlja jedinstven dokument kojim su povezane sve razine odgojno-obrazovnog procesa u kojima se uči i poučava hrvatski jezik: osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje. Dokumenti kurikuluma predstavljaju jedinstvenu cjelinu. U opisu predmeta naglašava se svrha učenja i poučavanja predmeta, navode se znanstvene i stručne smjernice kao i načela na kojima se temelje pristupi i sustavi učenja i poučavanja predmeta (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html).

Hrvatski jezik je službeni jezik u Republici Hrvatskoj te predstavlja jezik na kojem se obrazuju svi učenici. U hrvatskim se školama poučava kao materinski jezik ili kao jezik društvene sredine. Učeći hrvatski jezik, učenici ovladavaju komunikacijskom jezičnom kompetencijom povezujući organski idiom i hrvatski standardni jezik te stječu osnove čitalačke, medijske, informacijske i međukulturne pismenosti. Svrha učenja je osposobljavanje učenika za jasno, točno i prikladno sporazumijevanje hrvatskim standardnim jezikom, usvajanje znanja o jeziku kao sustavu, slobodno izražavanje misli, osjećaja i stavova te spoznavanje vlastitoga, narodnog i nacionalnog jezično-kulturnog identiteta (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html)

6.1. PRAVOPISNI SADRŽAJI NASTAVNOG KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET HRVATSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE

Usvajanje pravopisnih normi u osnovnoj školi podijeljeno je prema razinama usvojenosti u pojedinom razredu osnovne škole. Odgojno-obrazovni ishod prvog razreda osnovne škole treba bi podrazumijevati da učenik povezuje glas s odgovarajućim slovom, razlikuje slovo od drugih znakova, povezuje glasove i slova u cjelovitu riječ, a riječi u rečenicu, piše velika i mala slova školskoga formalnog pisma, prepisuje riječi i rečenice, samostalno piše riječi i rečenice samo naučenim slovima, oblikuje kratak pisani tekst primjeren početnomu

opismenjavanju, ističe pisanje velikog početnog slova (prva riječ u rečenici, vlastita imena i prezimena ljudi i imena naselja ili mjesta u užem okruženju) te piše rečnični znak na kraju rečenice

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Odgojno-obrazovni ishod na području pravopisnih normi drugog razreda osnovne škole podrazumijeva da učenik piše velika i mala slova školskim rukopisnim pismom, povezuje slova u cjelovitu riječ, riječ u rečenicu pišući školskim rukopisnim pismom, prepisuje riječi i rečenice rukopisnim slovima, samostalno piše riječi i rečenice naučenim rukopisnim slovima, u pisanju rukopisnim slovima pazi na veličinu pojedinih elemenata slova, vrstu poteza i način spajanja, razlikuje pojam glas, slovo, slog, riječ, u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka, prepoznaje i rabi pravopisni znak spojnicu kod rastavljanja riječi na slogove na kraju retka, piše veliko početno slovo (imena životinja, blagdana i praznika, ulica, trgova i naseljenih mjesta u bližem okružju, piše oznake za mjerne jedinice, piše ogledne i čiste riječi u kojima su glasovi č, ć, dž, đ, ije/je/e/i .

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Ishod trećeg razreda uključuje da učenik piše jednostavne tekstove prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi, piše prema predlošcima za uvježbavanje pisanja, piše vođenim pisanjem pisani sastavak prepoznatljive trodjelne strukture, piše različite kratke tekstove, provjerava pravopisnu točnost i slovopisnu čitkost u pisanju, piše ogledne i česte riječi koje su dio aktivnoga rječnika u kojima su glasovi č, ć, dž, đ, ije/je/e/i, piše veliko početno slovo (imena, ulica, trgova, naseljenih mjesta, voda i gora, ustanova u užem okružju, imena knjiga i novina), primjenjuje pravilo pisanja čestih višerječnih imena te piše dvotočku i zarez u nabranjanju

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Ishodi na području pravopisnih normi u četvrtom razredu uključuju da učenik piše tekstove poštujući kompozicijsku strukturu, piše prema predlošcima za ovladavanje

gramatičkom i stilističkom normom potrebnom za strukturiranje teksta, piše ogledne i česte pridjeve, točno piše posvojne pridjeve izvedene od vlastitih imena, piše veliko početno slovo (imena naroda, stanovnika, država, geografskih cjelina, knjiga, filmova, novina) te provjerava pravopisnu točnost i slovopisnu čitkost.

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

6.2. PRAVOPISNI SADRŽAJI VIŠIH RAZREDA

Ishodi petog razreda na području pravopisnih normi uključuju da učenik piše tekst trodijelne strukture u skladu sa slobodno odabranom ili zadanom temom, utvrđuje temu, piše bilješke o temi, pripovijeda kronološki nižući događaje povezujući rečenice tako da sljedeća proizlazi ih prethodne, služi se novim riječima koje je čuo ili pročitao istražujući o temi, provjerava točnost informacija, svjesno i točno citira autorsko djelo poštujući intelektualno vlasništvo, piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim imenima (vlastite imenice, posvojni pridjevi, zemljopisna imena u bližem okružju), piše zarez odvajajući usklik i vokativ od ostatka rečenice, služi se pravopisnim priručnicima sa svrhom poštivanja pravopisne norme te piše u skladu s usvojenim gramatičkim i pravopisnim pravilima

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Ishodi na području pravopisnih normi šestog razreda uključuju da učenik izrađuje plan pisanja, raspoređuje sadržaj prema kompozicijskoj strukturi, opisuje poštujući redosljed promatranja, opisuje subjektivno i objektivno razvijajući tekst na temelju asocijacija usporedno povezujući rečenice, pripovijeda s različitih gledišta s istaknutim uzročno-posljedičnim vezama, pronalazi podatke u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama,

preuzima i rabi različite oblike informacija poštujući načela zaštite intelektualnoga vlasništva, piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim imenima, piše redne brojeve i piše pravopisne znakove (točka sa zarezom, dvotočka, trotočka i zagrade)

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Ishodi usvajanja pravopisnih normi u sedmom razredu uključuju da učenik pripovijeda objektivno, poštuje načelo sažetosti, potpunosti, aktualnosti, točnosti i uvjerljivosti, ponovno čita i pregledava napisani tekst sa svrhom usavršavanja teksta služeni ce pravopisom i rječnikom, razlikuje činjenice od mišljenja i stavova, uspoređuje informacije iz različitih izvora sa svrhom procjene pouzdanosti, točnosti i autorstva, selektivno i kritički preuzima informacije iz različitih izvora, piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim imenima, piše zarez, česte kratice i pokrate, razlikuje upravni i neupravni govor te točno rabi pravopisne znakove u rečenici

(<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf>).

Ishodi na području pravopisnih normi u osmom razredu uključuju da učenik pristupa temi s istraživačkoga, problemskog i kritičkog gledišta te nudi moguća rješenja, istražuje temu uzimajući u obzir različite dokaze, primjere i iskustva, jasno izražava stav i oblikuje temu iznoseći predodžbe, misli, znanja, asocijacije, stavove, prosudbe, iskustva i osjećaje, određuje način pristupa i s tim usklađuje stilski izraz, piše tekst s prepoznatljivom komunikacijskom funkcijom u kojem dolaze do izražaja: svjesnost i proces razlaganja zamisli, dorađuje, skraćuje i jezično dotjeruje tekst za predstavljanje, izabire slikovni materijal koji pojašnjava tekst koji piše, piše raspravljajući tekst u skladu s temom, piše raspravljajući tekst izražavajući vlastiti stav, piše različite vrste tekstova u zadanim veličinama i odgovarajućega stilskog izraza, piše različite vrste tekstova u skladu s temom i prema planu u kojima dolaze do izražaja svjesnost, proces razlaganja zamisli i prepoznatljiv stilski izraz, piše tekst u zadanim veličinama s obzirom na vrijeme i dužinu teksta, piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim imenima, piše zarez u nezavisnosloženim i zavisnosloženim rečenicama te u uspravnom nabranjanju i točno piše pravopisne znakove u rečenici. (isto)

7. PRAVOPISNE VJEŽBE I ZADACI U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE

Nastava pravopisa povezana je s nastavom gramatike i s nastavom književnosti. Pravopis se uvrštava u metodiku pismenoga izražavanja. Zbog povezanosti s gramatikom uvrštava se i u metodiku jezika u užem smislu te na taj način spaja nastavu gramatike s nastavnim usmenoga i pismenoga izražavanja. Zadaća nastave pravopisa je ovladavanje hrvatske pravopisne norme, spoznavanje funkcije pravopisa i razlikovanje pravopisnih i ostalih jezičnih činjenica (Miletić i Novaković 2009: 32).

U području pismenoga izražavanja program određuje oblike i sadržaj vježbi. Unutar pojedinih oblika vježbi povećavaju se zahtjevi iz razreda u razred te se time ostvaruje kontinuitet učenja i vježbanja u pismenom izražavanju. Program nastavnike upućuje i usmjerava na aktivan, postupak i sustavan rad. U svakom razredu postoje određene mogućnosti izražavanja. Poradi toga, svaki nastavnik mora izraditi vlastiti plan pismenih radova za pojedini razred (Sili 2007: 68).

U nastavi hrvatskog jezika važno je kontinuirano vježbanje. Vježba je vrlo značajna i u nastavi pravopisa. Rosandić (2002: 77) pravopisne vježbe dijeli na:

- gramatičko-pravopisne,
- leksičko-pravopisne,
- pravogovorno-pravopisne,
- stilističko-pravopisne.

Ukoliko se pravopisne vježbe počnu provoditi od prvog razreda osnovne škole i ukoliko se sustavno provode tijekom osnovnoškolskog obrazovanja, učenici nakon osnovne škole ne bi trebali imati većih poteškoća u pravilnom pisanju. Za uvježbavanje pravopisnih sadržaja uvijek se rabe iste vježbe. Predmetne vježbe su prepisivanje, diktat i ispravljanje. Diktat je temeljna jezična vježba, aktualan je u metodičkoj teoriji, uvriježen je u nastavi pravogovora i pravopisa hrvatskoga jezika (Reljac Fajs i Jerković 2014: 41).

8. PRAVOPISNE VJEŽBE I ZADACI U VIŠIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE

Vježbe preoblikovanja, budući da su složeniji oblik pravopisnih vježbi i zadataka, primjerenije su u nastavi Hrvatskoga jezika viših razreda osnovne škole. Kod ovih vježbi od učenika se ne očekuje samo reproduktivno djelovanje, već se traži i unošenje elemenata stvaralačkog pisanja (Pavličević-Franić 2005: 157). Učenik treba, sukladno definiranom predlošku, oblikovati sadržaj prepisivanja, primjerice, treba zamijeniti riječi, upisati pravilan oblik iste riječi, zamijeniti riječi i sl. Predmetne vježbe mogu biti i gramatički, leksički i/ili stilski uvjetovane. Najzahtjevniji oblik ovih vježbi podrazumijeva rečenice koje učenici moraju dopuniti ili proširiti.

Vježba primjerena učenicima viših razreda osnovne škole je i vježba odgovori na pitanja. Uključuje složenija pitanja i odgovore te pitanja uz tekst (Rosandić 2002: 78). Kod ovih vježbi, učenici bi trebali pisati odgovore potpunim rečenicama kao i u više rečenica jer se time potiče razvoj stvaralačke pismenosti (Pavličević-Franić 2005). Oblici vježbi odgovora na pitanje su (Rosandić 2002):

- Onaj u kojem se od učenika zahtijeva odgovor koji zadržava sve riječi iz pitanja osim upitne riječi;
- Onaj u kojem se u odgovoru ne ponavljaju riječi iz pitanja, već očekivana nova obavijest;
- Vježba usmeno pitanje – pisani odgovor;
- Vježba pitanja i odgovora s nabranjem u kojoj pitanje s upitnom riječi u jednini ili množiti traži odgovor s nabranjem;
- Pitanje i odgovor u više rečenica;
- Pitanja o tekstu koja dolaze uz tekst-uzorak koji služi kao predložak za postavljanje pitanja.

9. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

9.1. CILJ

Cilj je ovog kvantitativnog istraživanja ispitati i utvrditi stupanj usvojenosti pravopisne norme među učenicima četvrtih i osmih razreda, te utvrditi bolju ovladanost pravopisnom normom, četvrtih ili osmih razredi.

9.2. HIPOTEZA

Postavljena hipoteza u ovom radu glasi: Osmi su razredi bolje usvojili pravopisnu normu od četvrtih razreda. Naime, kako je i uvodnom dijelu navedeno .slično istraživanje provele su autorice Reljac Fajs i Jerković (2014) koje su zaključile kako je kontinuirano najteže učenicima svladavanje pisanja glasova č, ć, dž i đ te alternacija ije/je kao temeljnih pravopisnih sadržaja za učenike od prvog do četvrtog razreda. Rješenje toga problema spomenute autorice vide u moderniziranju nastave te približavanju biti pravopisnih pravila svojim učenicima.

Predmet istraživanja provedenog anketnim upitnicima bio je ispitati interes mlađih učenika za pravopisne sadržaje te poteškoće koje imaju u njihovom svladavanju. Rezultati su pokazali da učenici nailaze na određene izazove pri učenju pravopisa. To možemo uočiti također u ovome istraživanju, da učenici imaju poteškoća kod usvajanja određenih pravopisnih sadržaja kao što su, na primjer, imena stanovnika te ije i je.

9.3. UZORAK

Uzorak čini 48 učenika osmih razreda i 55 učenika četvrtih razreda, ukupno: 103 učenika Osnovne škole Bartula Kašića u Zadru.

9.4. INSTRUMENT

Korišteni instrument je pisana provjera od 15 pitanja koja se odnose na pravopis i pravopisna pravila od 1. do 4. razreda osnovne škole. Pitanja su sastavljena uz pomoć učiteljica. Učenici su u istraživanju, odnosno u rješavanju pismene provjere sudjelovali anonimno.

9.5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA

U ovom dijelu rada prikazani su rezultati provedenog istraživanja. Istraživanjem su obuhvaćena ukupno 103 učenika (48 učenika osmih razreda i 55 učenika četvrtih). Pismena provjera sastoji se od 15 zadataka kojima je obuhvaćeno gradivo koje su učenici učili od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Rezultati su prikazani pojedinačno za učenike četvrtih razreda i učenike osmih razreda te je nakon toga navedena usporedna analiza dobivenih podataka.

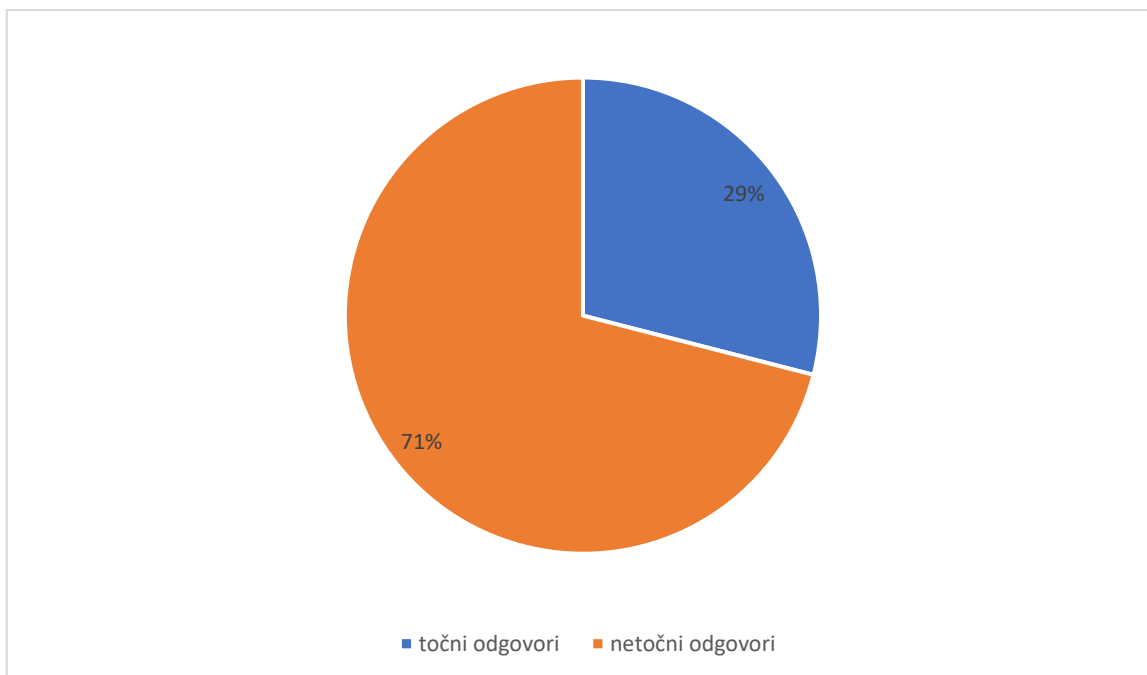
Pisana provjera uključivala je zadatke vezane uz pravopis kao što su pisanje: imena gradova, naziva stanovnika gradova, naziva država, posvojnih pridjeva od imenica, refleksa jata, posvojnih pridjeva izvedenih od imena gradova, č i ć, kratica višečlanih naziva, skupova ije i je, dž i đ te umanjena. Na kraju pisane provjere učenici su morali napisati vlastiti osvrt vezan uz ono što im je bilo najteže, a što najlakše u pisanoj provjeri.

Rezultatima su obuhvaćene najčešće pogreške vezane uz pravopisnu normu kao i područja kojima su učenici najbolje ovladali. Dobiveni rezultati u ovom istraživanju prikazani su grafički.

1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U ČETVRTIM RAZREDIMA

U istraživanju je sudjelovalo 55 učenika Osnovne škole Bartol Kašić Zadar.

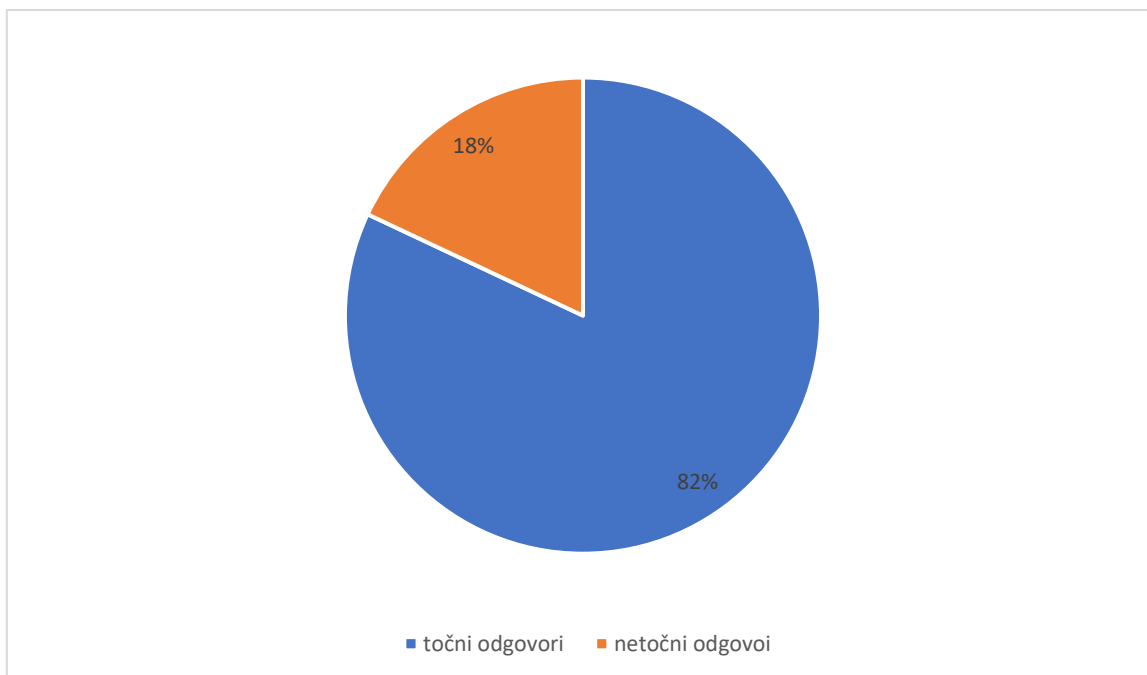
U prvom zadatku učenici su trebali imena nabrojenih gradova (*Zagreb, Rijeka, Pula, Varaždin, Bjelovar, Osijek, Knin, Šibenik, Split, Dubrovnik*) pisanim slovima. Isto tako, u prvom zadatku trebali su napisati nazive stanovnika tih gradova. Prvi zadatak riješila su 52 učenika što znači da 3 učenika nisu riješila ovaj zadatak. Točno je odgovorilo 16 učenika (29 %), a netočno je odgovorilo 36 učenika (i 3 učenika nisu odgovorila) (71 %). Udio točnih i netočnih odgovora na prvi zadatak u ukupnim odgovorima prikazan je u Grafikonu 1.



Grafikon 1. Odgovori učenika četvrtih razreda na prvi zadatak

Podaci ukazuju na to da više od dvije trećine učenika četvrtih razreda nije točno napisalo imena gradova i naziva stanovnika. Najčešće greške bile su *Zagrebčani* umjesto *Zagrepčani*, *Osiječani* umjesto *Osjećani* te nepoznat naziv za stanovnike *Knina*.

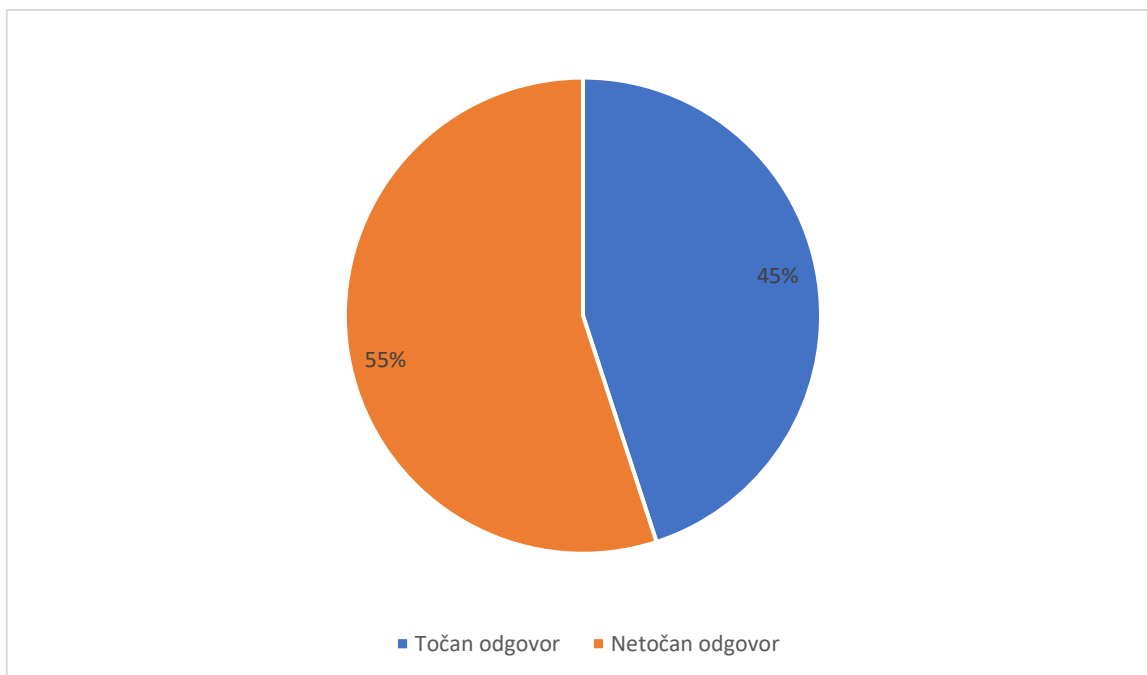
U drugom zadatku učenici su trebali precrtati pogrešno napisane nazive država te su ih potom trebali napisati ispravno pisanim slovima. Svi učenici četvrtih razreda su riješili ovaj zadatak. Ovaj zadatak točno je riješilo 45 učenika (82 %) dok ga je netočno riješilo 10 učenika (18 %). Udio točnih i netočnih odgovora na drugi zadatak prikazan je na Grafikonu 2.



Grafikon 2. Odgovori učenika četvrtih razreda na drugi zadatak

Podaci ukazuju na to da je velika većina učenika četvrtih razreda svladala pisanje velikog i malog slova u nazivima država. Najčešća pogreška bila je kod naziva države *Velika Britanija* (učenici nisu precrtali pogrešno napisan naziv države – *Velika britanija*).

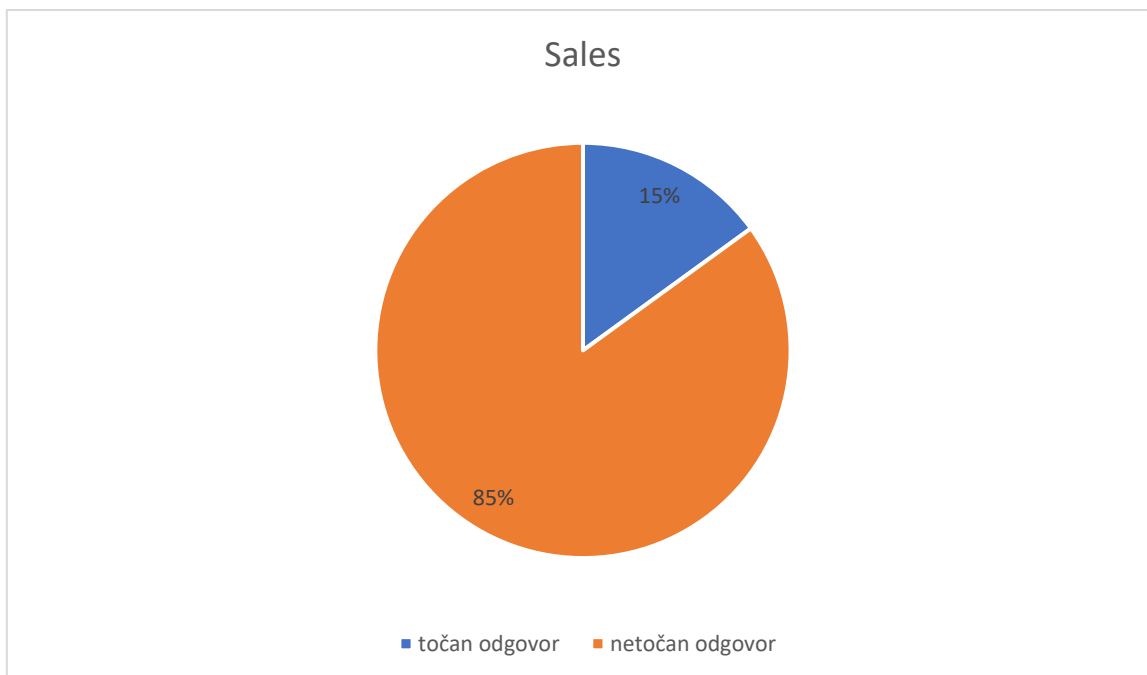
U trećem zadatku tražilo se da učenici napišu posvojne pridjeve od imenica. Ovaj zadatak nisu riješila 3 učenika što znači da su zadatak riješila 52 učenika. Točno je odgovorilo 25 učenika (45 %) dok je netočno odgovorilo/nisu odgovorili 30 učenika (55 %). Odnos točnih i netočnih odgovora na treći zadatak prikazan je na Grafikonu 3.



Grafikon 3. Odgovori učenika četvrtih razreda na treći zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 3 ukazuju na to da je otprilike polovica ispitanika točno napisala posvojne pridjeve od imenica. Najčešće greške bile su pisanje velikim početnim slovom pridjeve *hrvatski, paški i dubrovački*. To znači da su učenici najmanje ovladali pisanjem posvojnih pridjeva od imena gradova i naziva država.

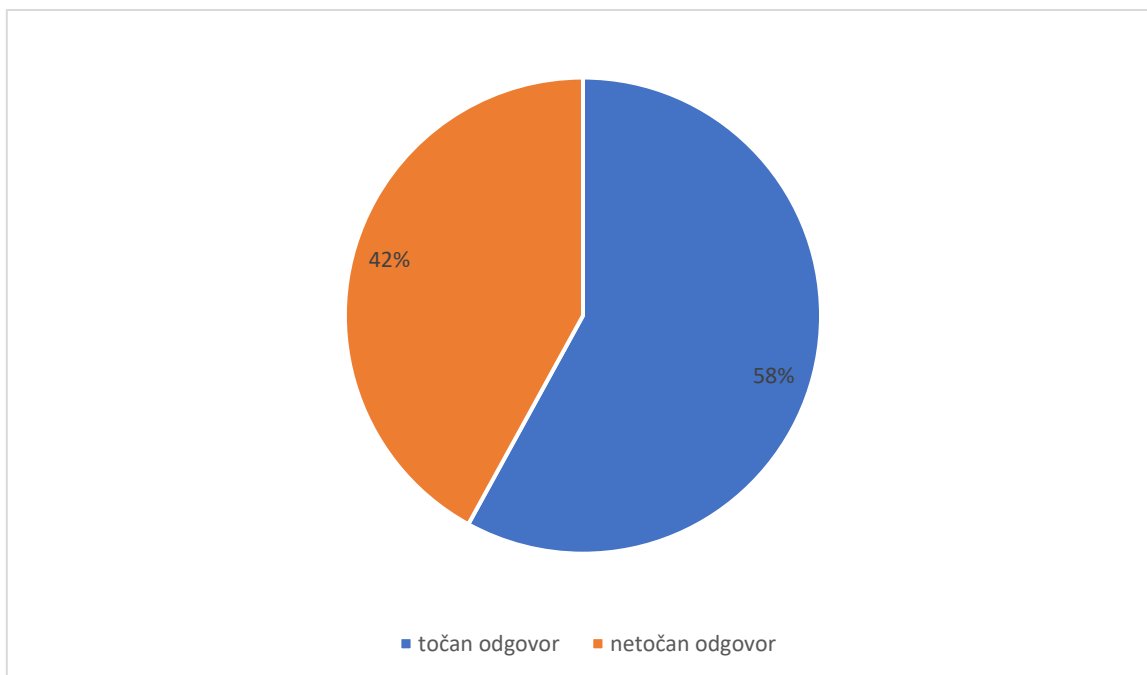
U četvrtom zadatku učenici su trebali napisati refleks jata (ije/je/i) u zadanom tekstu. Na ovo pitanje nije odgovorilo 7 učenika što znači da je odgovorilo 48 učenika. Točno je odgovorilo 8 učenika (15 %) dok je netočno/nije odgovorilo 47 učenika (85%). Omjer točnih i netočnih odgovora prikazan je na Grafikonu 4.



Grafikon 4. Odgovori učenika četvrtih razreda na četvrti zadatak

Velik postotak ispitanika nije svladao pisanje refleksa jata. Na to ukazuje činjenica da četvrti zadatak nije riješilo 7 učenika te da je 40 učenika netočno riješilo ovaj zadatak. Najčešće pogreške bile su: *preljetao* umjesto *prelijetao*, *odjela* umjesto *odijela*, *primjetiti* umjesto *primijetiti*, *neobavješte* umjesto *neobaviješten*.

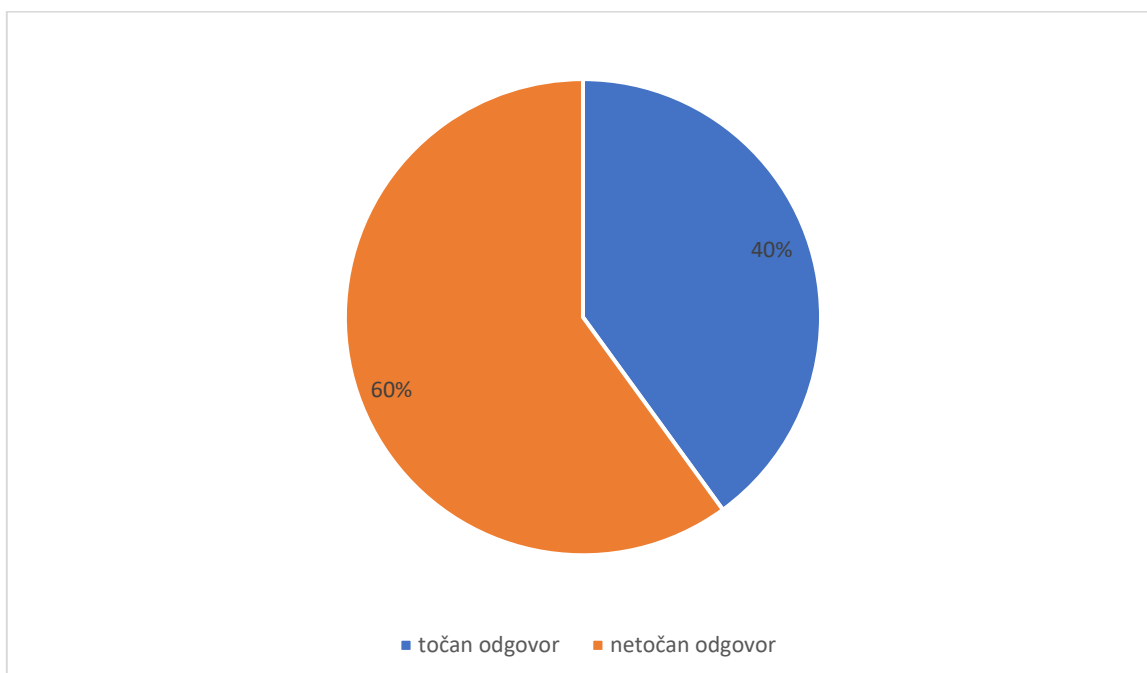
U petom zadatku učenici su trebali napisati posvojne pridjeve izvedene od imena gradova. Na ovo pitanje nije odgovorilo 6 učenika što znači da je odgovor dalo 49 učenika. Točno su odgovorila 32 učenika (58 %), a njih 17 (42 %) je netočno/nije odgovorilo. Omjer između točnih i netočnih odgovora prikazan je na Grafikonu 5.



Grafikon 5. Odgovori učenika četvrtih razreda na peti zadatak

Više od polovice učenika točno je odgovorilo na peti zadatak. Najčešće pogreške bile su nepravilno pisanje posvojnih pridjeva *zagrebov* i *pazinov*.

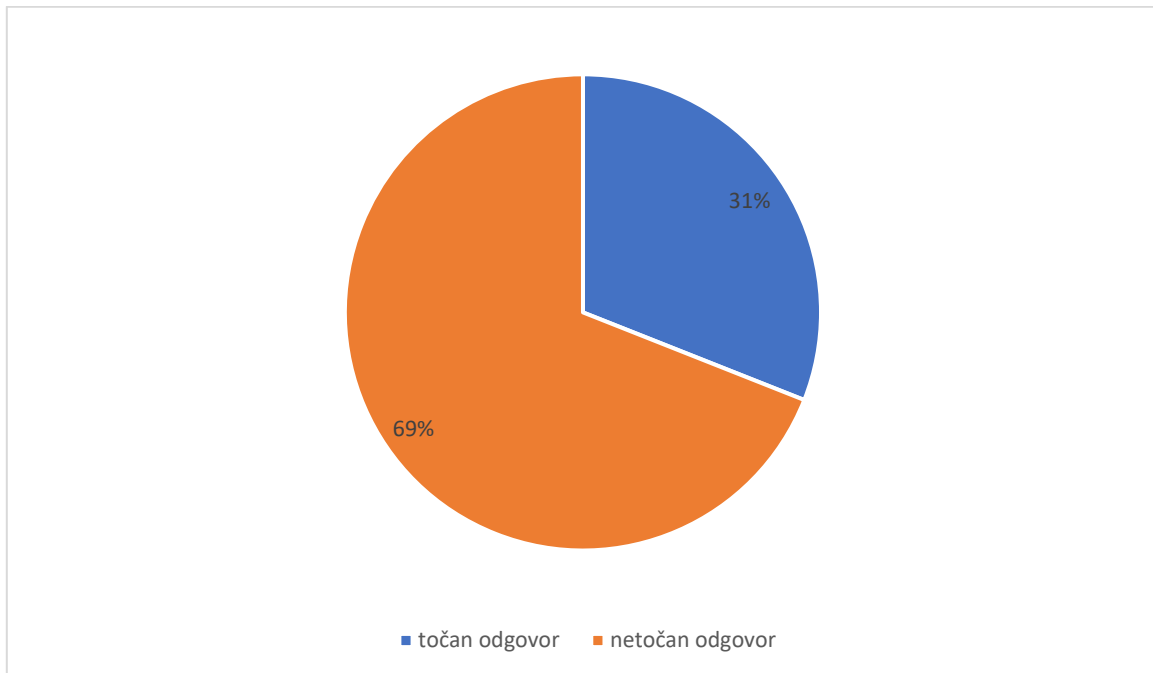
U šestom zadatku učenici su trebali zadane riječi dopuniti slovima *č* i *ć*. Ovaj zadatak nije riješio 1 učenik što znači da ga je riješilo 54 učenika. Točno su odgovorila 22 učenika (40 %) dok su 33 učenika (60 %) netočno/nije odgovorila. Omjer točnih i netočnih odgovora na šesti zadatak prikazan je na Grafikonu 6.



Grafikon 6. Odgovori učenika četvrtih razreda na šesti zadatak

Manje od polovice učenika ovladala je gradivom vezanim uz pisanje č i ć. Najčešće pogreške bile su pisanje *prolječe* umjesto *proljeće*, *cjevčica* umjesto *cjevčica*, *obuća* umjesto *obuća*, *ćamac* umjesto *ćamac*.

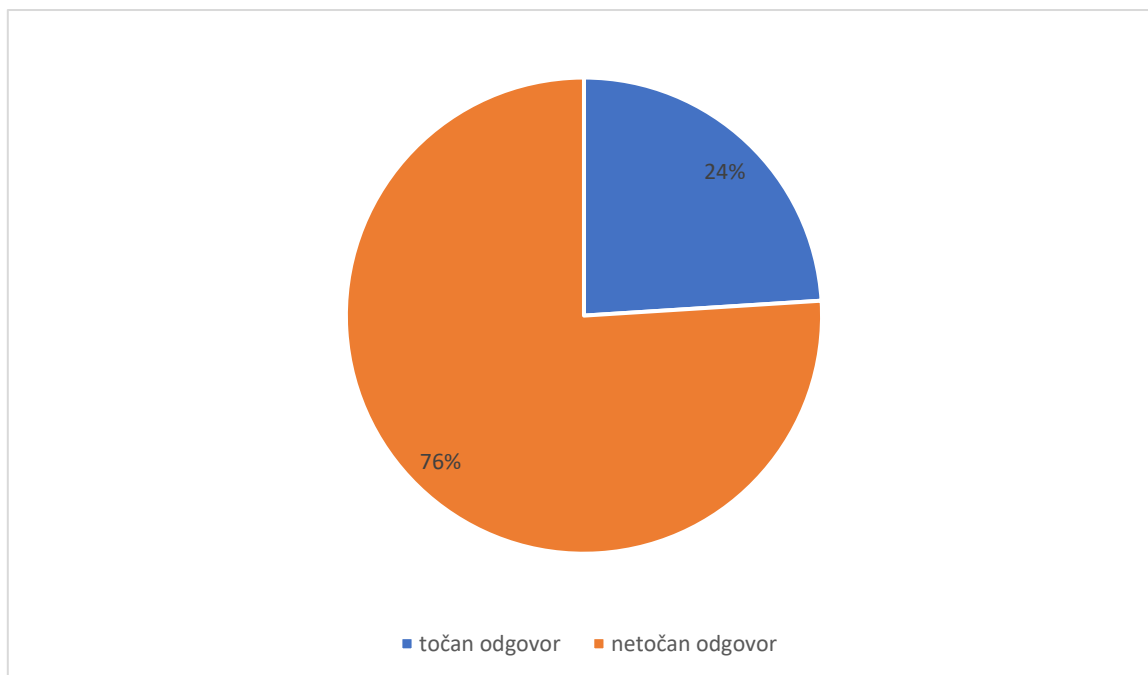
U sedmom zadatku učenici su trebali napisati kratice višočlanih naziva. Na ovo pitanje nije odgovorilo 13 učenika dok je njih 42 odgovorilo. Točno je odgovorilo 17 učenika (31 %), a netočno je odgovorilo te nije odgovorilo sveukupno 38 učenika (69 %). Omjer točnih i netočnih odgovora na sedmi zadatak prikazan je u Grafikonu 7.



Grafikon 7. Odgovori učenika četvrtih razreda na sedmi zadatak

Više od polovice učenika netočno je napisalo kratice višočlanih naziva. Ako se tome pridoda da 13 učenika nije riješilo ovaj zadatak, može se uvidjeti da većina učenika nije ovladala pisanjem kratica višočlanih naziva. Najčešće greške bile su pisanje kratica malim slovima te pisanje HE umjesto HEP.

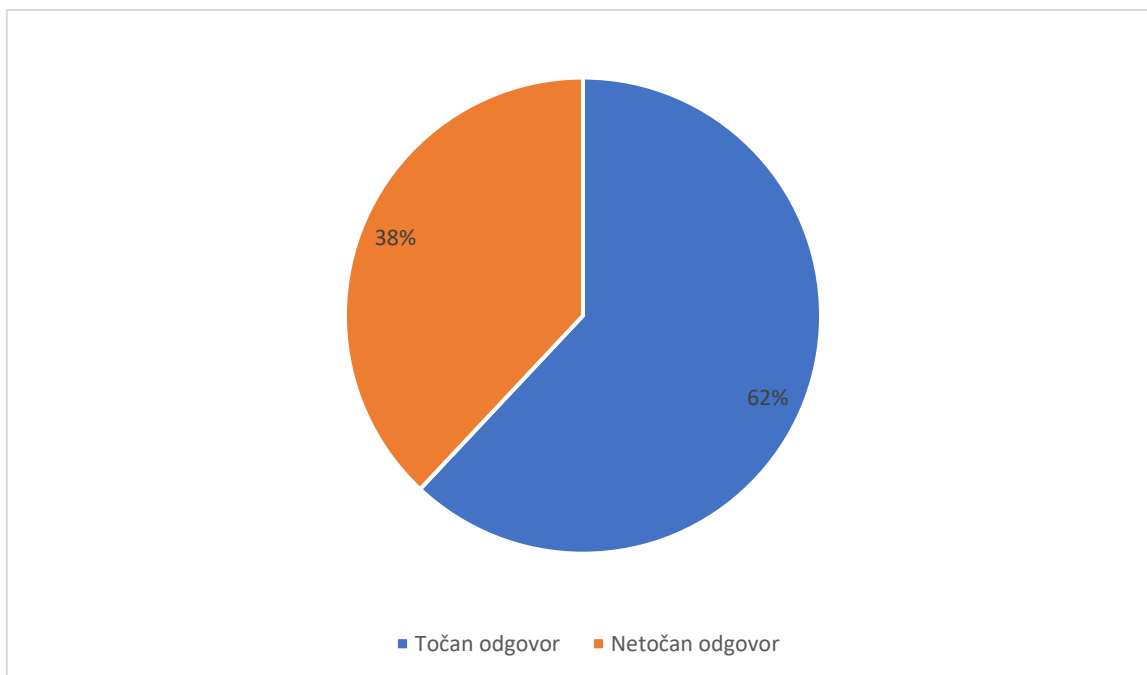
U osmom zadatku učenici su trebali riječi dopuniti skupovima ije i je. Ovaj zadatak nije riješilo 11 učenika što znači da je zadatak riješilo 44 učenika. Točno je odgovorilo 13 učenika (24 %) dok je netočno/nije odgovorio 42 učenika (76 %). Omjer točnih i netočnih odgovora na osmi zadatak prikazan je u Grafikonu 8.



Grafikon 8. Odgovori učenika četvrtih razreda na osmi zadatak

Velika većina učenika nije svladala pisanje ije i je u riječima na što upućuje broj netočnih odgovora kao i broj učenika koji nisu riješili osmi zadatak. Najčešće greške bile su: *čovijek* umjesto *čovjek*, *riječnik* umjesto *rječnik* te *ocjena* umjesto *ocjena*.

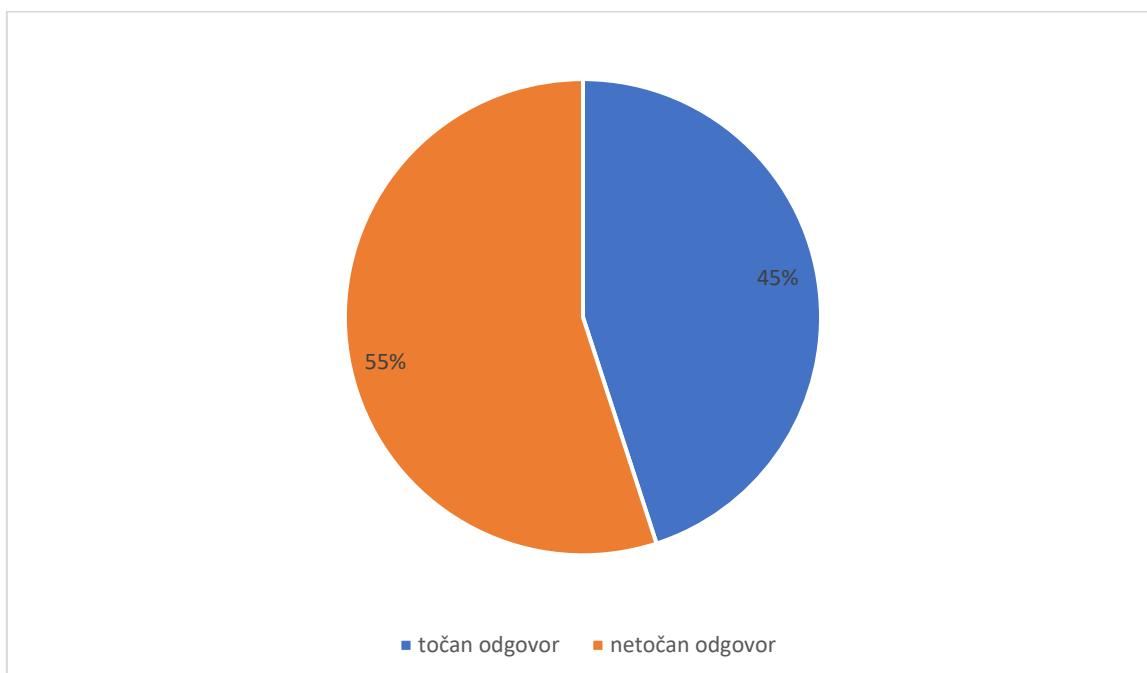
U devetom zadatku učenici su trebali imenovati prostor u kojem se prodaju pojedini proizvodi. Pritom su trebali paziti na pisanje skupova ije/je te glasova č i ć. Zadatak nije riješilo 8 učenika što znači da je 47 učenika riješilo ovaj zadatak. Točno je odgovorilo 34 učenika (62%) dok je netočno/nije odgovorio 31 učenik (38%). Omjer točnih i netočnih odgovora na deveto pitanje prikazan je na Grafikonu 9.



Grafikon 9. Odgovori učenika četvrtih razreda na deveti zadatak

Gotovo dvije trećine učenika odgovorilo je točno na deveti zadatak. Najčešće pogreške bile su pisanje *lijekarna* umjesto *ljekarna*, *vočarna* umjesto *voćarna*.

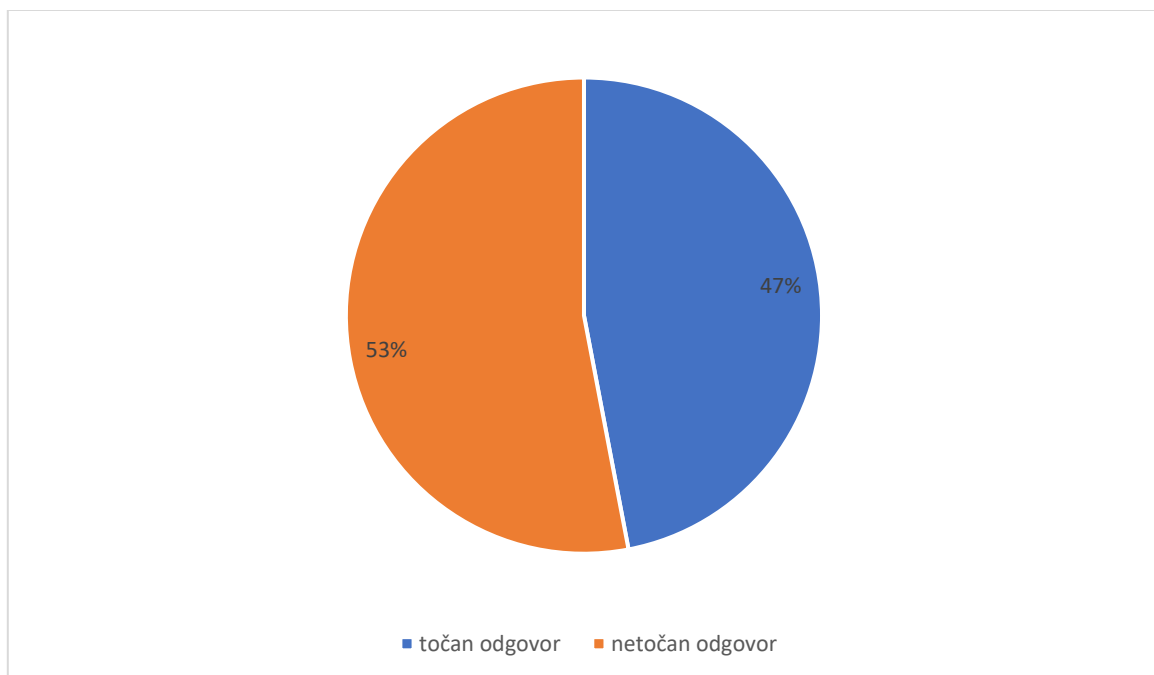
U desetom zadatku učenici su trebali nadopuniti riječi slovima *dž/đ*. Ovaj zadatak nisu riješila 3 učenika što znači da su ga riješila 52 učenika. Točno je odgovorilo 25 učenika (45 %), a netočno je odgovorilo te nije odgovorilo 30 učenika (55 %). Omjer točnih i netočnih odgovora prikazan je na Grafikonu 10.



Grafikon 10. Odgovori učenika četvrtih razreda na deseti zadatak

Među učenicima koji su riješili deseti zadatak, nešto manje od polovice odgovorilo je točno. Najčešće greške bile su: *đem* umjesto *džem*, *đep* umjesto *džep*, *čadža* umjesto *čađa* te *svjedođba* umjesto *svjedodžba*.

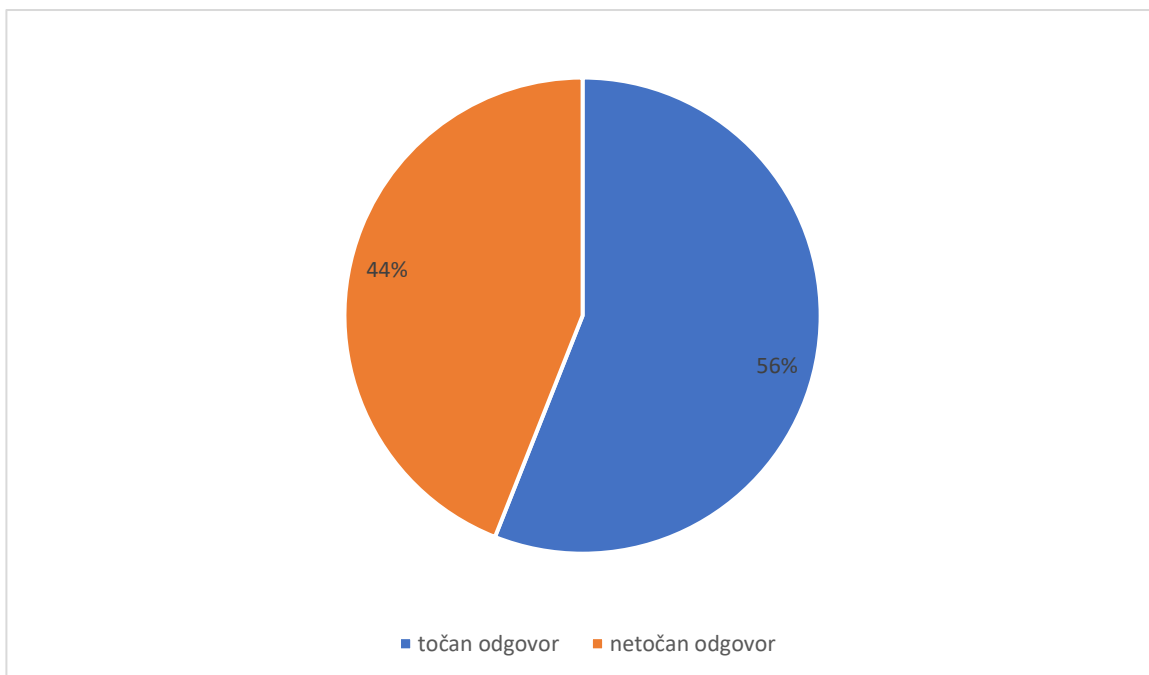
U jedanaestom zadatku učenici su trebali kraj svake zadane riječi napisati njezinu umanjenicu. Ovaj zadatak nije riješilo 5 učenika. Među učenicima koji su riješili jedanaesti zadatak, njih 26 (47 %) je točno odgovorilo dok je njih 29 (53 %) netočno odgovorilo ili nije odgovorilo. Omjer točnih i netočnih odgovora na jedanaesto pitanje prikazan je na Grafikonu 11.



Grafikon 11. Odgovori učenika četvrtih razreda na jedanaesti zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 11 ukazuju na to da je nešto manje od polovice učenika odgovorilo točno na jedanaesti zadatak. Najčešća pogreška bila je da su učenici pisali umanjenice *s -ije* umjesto *s je*.

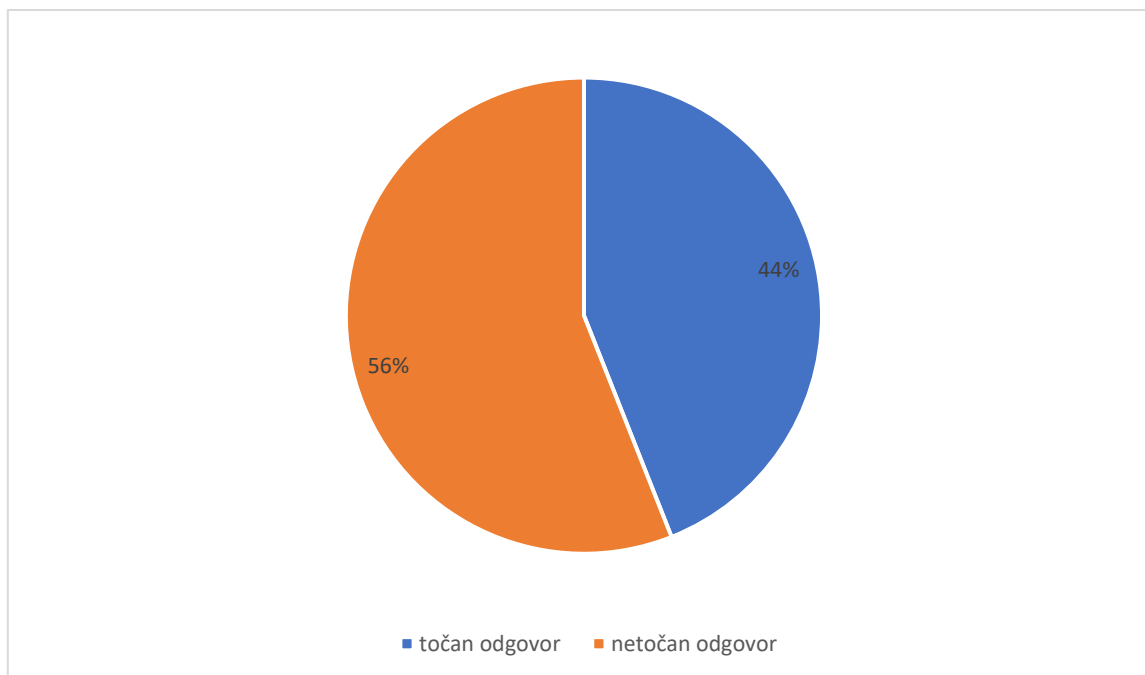
U dvanaestom zadatku učenici su trebali zaokružiti nepravilno napisana imena država, naroda, gradova i stanovnika. Na dvanaesto pitanje nisu odgovorila 3 učenika. Točno je odgovorio 31 učenik (56 %), a netočno je odgovorilo ili nije odgovorilo 24 učenika (44 %). Omjer točnih i netočnih odgovora na dvanaesto pitanje prikazan je na Grafikonu 12.



Grafikon 12. Odgovori učenika četvrtih razreda na dvanaesti zadatak

Rezultati pokazuju da je više od polovice učenika svladalo gradivo vezano uz pisanje imena država, naroda, gradova i stanovnika. Najčešće pogreške bile su da su učenici zaokružili *Nijemci* i da nisu zaokružili *Biograd na moru*.

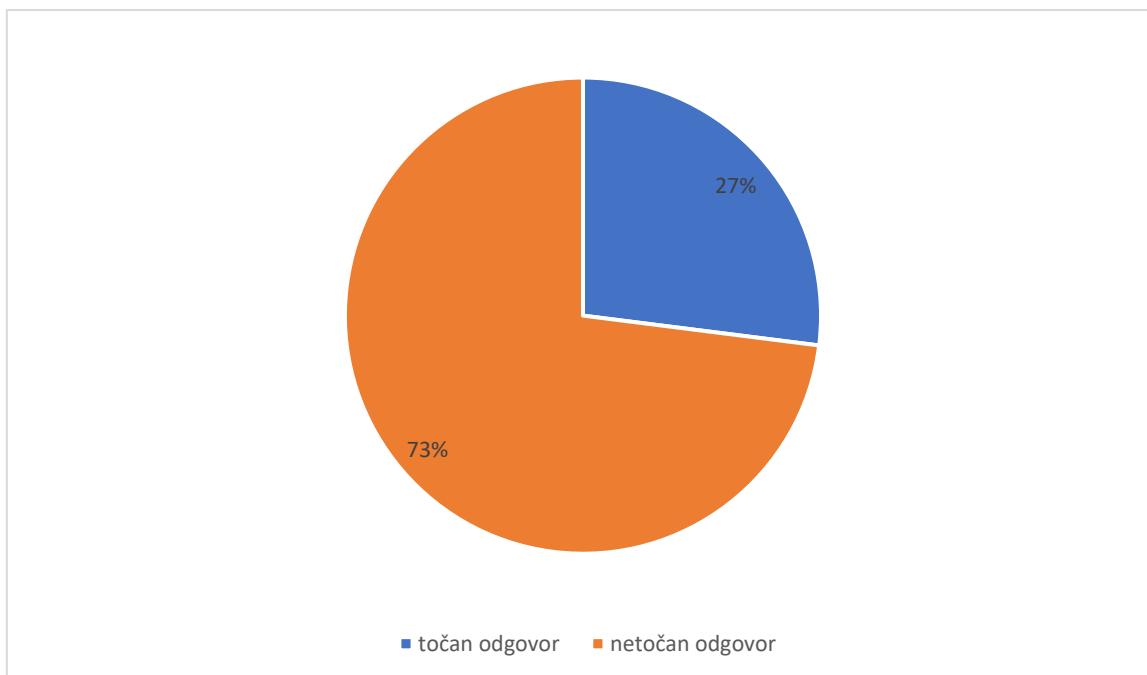
U trinaestom zadatku učenici su trebali imenovati pravopisne znakove. Zadatak nije riješilo 7 učenika. Točno je odgovorilo 24 učenika (44 %). Netočno je odgovorio ili nije odgovorio 31 učenik (56 %). Omjer točnih i netočnih odgovora na trinaesti zadatak prikazan je na Grafikonu 13.



Grafikon 13. Odgovori učenika četvrtih razreda na trinaesti zadatak

Među učenicima četvrtih razreda nešto manje od polovice njih svladalo je gradivo vezano uz imenovanje pravopisnih znakova. Najčešća pogreška bila je da učenici nisu znali imenovati pravopisni znak za navodnike.

U četrnaestom zadatku učenici su trebali imenovati stanovnika, stanovnicu i stanovnike pojedinih država i gradova. Ovaj zadatak nije riješilo 11 učenika. Točno je odgovorilo 15 učenika (27 %) dok je netočno odgovorilo ili nije odgovorilo 40 učenika (73 %). Omjer točnih i netočnih odgovora na četrnaesti zadatak prikazan je na Grafikonu 14.



Grafikon 14. Odgovori učenika četvrtih razreda na četrnaesti zadatak

Podaci ukazuju na to da više od trećine učenika nije svladalo gradivo vezano uz pisanje imena stanovnika pojedinih država i gradova. Najčešće pogreške bile su pisanje za stanovnicu *Republike Češke*, *Češkinja* umjesto *Čehinja* i pisanje za stanovnike *Slavonskog Broda*, *Slavonac* umjesto *Brođanin*.

U sklopu petnaestog zadatka učenici su trebali napisati što im je bilo najlakše te što im je bilo najteže vezano uz zadatke iz pravopisa. Najviše učenika navelo je da im najlošije ide pisanje *č/ć* te *ije/je*. Na ostalim područjima smatraju da su dobri. Pojedini odgovori učenika četvrtog razreda na petnaesto pitanje prikazani su na Slici 1.

Učenica sam 4. razreda osnovne škole.
Dobro su mi išli pravopisni znakovi, a
lošije mi je išlo čić i ije/je.

Učenik sam 4. razreda Osnovne škole
Bartula Kašića iz Zadra.
Lošiji sam u zadacima čić, a sve
mi ostalo ide dobro.

Učenik sam 4. razreda osnovne
škole. U području pravopisa najbolje
mi idu zadaci vezani za ije/je,
čić, a najlošiji mi idu imena
gradova i stanovnika!

Slika 1. Pojedini odgovori učenika četvrtih razreda na petnaesto pitanje

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U 8. RAZREDIMA

U nastavku su prikazani rezultati istraživanja provedenog među osmim razredima. Osmi razredi rješavali su iste zadatke kao i četvrti razredi. Zadatke je riješilo 48 učenika osmih razreda.

U sklopu prvog zadatka učenici su imena nabrojanih gradova trebali prepisati pisanim slovima u prvi stupac tablice dok su u drugi stupac tablice trebali napisati nazive stanovnika tih gradova. Svi učenici osmih razreda riješili su prvi zadatak. Točno je odgovorilo 15 učenika (31 %) dok je netočno odgovorilo 33 učenika (69 %). Najčešće greške bile su *Zagrebčani* umjesto *Zagrepčani*, *Osiječani* umjesto *Osječani* te *Pulčani* umjesto *Puljani*. To ukazuje na činjenicu da su učenici osmih razreda slabo ovladali jednačenjem po zvučnosti, ije/je.

U sklopu drugog zadatka učenici osmih razreda trebali su precrtati pogrešno napisane nazive država. Potom su ih trebali pravilno napisati pisanim slovima. Ovaj zadatak nije riješilo 4 učenika. Zadatak je točno riješilo 37 učenika (77 %) dok je netočno riješilo ili nije odgovorilo 11 učenika (23 %). Najčešća pogreška bila je da nisu podcrtali netočno napisano ime države *Velika Britanija* (ponuđeno im je bilo *Velika britanija*).

U trećem zadatku od učenika se tražilo da napišu posvojne pridjeve izvedenih od imenica. Treći zadatak nije riješilo 5 učenika. Točno je odgovorilo 26 učenika (54 %), a netočno su odgovorila ili nisu odgovorila 22 učenika (46 %). Najčešća greška bila je da su učenici posvojne pridjeve koji završavaju na -ski i -čki pisali velikim početnim slovom umjesto malim. To ukazuje na veliku neovladanost iz područja pisanja oblika i posvojnih pridjeva od općih riječi i imena.

U četvrtom zadatku učenici su trebali upisati refleks jata (*ije/je/i*). Ovaj zadatak nitko od 48 učenika osmih razreda nije točno riješio ili barem s jednom greškom. Netočnih je bilo 41, a neriješenih 7. Na temelju ovih rezultata može se uočiti da su učenici osmih razreda jako loše ovladali pravopisnim područjem ije/je/i (refleks jata).

U petom zadatku učenici su trebali napisati posvojne pridjeve izvedene od imena gradova. Peti zadatak nije riješilo 6 učenika. Točno je zadatak riješilo 33 učenika (69 %) dok je ovaj zadatak netočno riješilo ili nije riješilo 15 učenika (31%). Najčešće pogreške bile su: *zagrebov* umjesto *zagrebački* te *pazinov* umjesto *pazinski*.

U šestom zadatku učenici su trebali zadane riječi dopuniti slovima *č* i *ć*. Zadatak nisu riješila 3 učenika. Točno je šesti zadatak riješilo 18 učenika (38%) dok je njih 30 (62 %) ovaj

zadatak riješilo netočno ili nije odgovorilo. Najčešće greške bile su: *prolječe* umjesto *proljeće*, *žličica* umjesto *žličica*, *cjevčica* umjesto *cjevčica* te *obuča* umjesto *obuča*. Uočava se da su učenici osmih razreda loše ovladali pisanjem č i ć.

U sedmom zadatku učenici su trebali napisati kratice višečlanih naziva. Sedmi zadatak nisu riješila 3 učenika. Točno je odgovorilo 35 učenika (73 %), a netočno je odgovorilo ili nije odgovorilo 13 učenika (27 %). Najčešće greške bile su HE umjesto HEP te UK umjesto UN. Učenici su jako dobro ovladali područjem kratica i pokrata.

U osmom zadatku učenici su trebali zadane riječi dopuniti skupovima *ije/je*. Svi učenici su riješili osmi zadatak. Točno je odgovorilo 12 učenika (25 %), a netočno je odgovorilo 36 učenika (75 %). Učenici su jako loše ovladali područjem glasova č i ć.

U devetom zadatku učenici su trebali imenovati prostor u kojem se prodaju zadani proizvodi. Trebali su paziti na pisanje skupova *ije/je* i glasova *č/ć*. Deveti zadatak nisu riješila 3 učenika. Točno je odgovorilo 15 učenika (31%) dok su netočno odgovorila ili nisu odgovorila 33 učenika (69 %). Najčešće greške bile su: *cviječarna* umjesto *cvjećarna*, *lijekarna* umjesto *ljekarna*, *vočarna* umjesto *voćarna*. Može se uočiti jako loša ovladanosti glasovima č i ć te skupovima *ije/je*.

U desetom zadatku učenici su trebali nadopuniti riječi upisujući slova *dž/đ* tamo gdje nedostaju. Samo 1 učenik nije riješio deseti zadatak. Točno je odgovorilo 16 učenika (33 %) dok je netočno odgovorilo ili nije odgovorilo 32 učenika (67 %). Najčešće greške bile su *orudže* umjesto *oruđe*, *đem* umjesto *džem*, *đep* umjesto *džep*, *čadža* umjesto *čađa* te *svjedodžba* umjesto *svjedodžba*. Učenici osmih razreda loše su ovladali područjem *đ/dž*.

U jedanaestom zadatku učenici su kraj svake zadane riječi trebali napisati njezinu umanjenicu. Zadatak nisu riješila 3 učenika. Točno je odgovorilo 8 učenika (17 %). Njih 40 (83 %) netočno je ili nije riješilo jedanaesti zadatak. Učenici su u gotovo svim primjerima pisali *ije* umjesto *je*. Primjerice, umjesto *korjenčić* napisali su *korijenčić*. Uočena je loša ovladanost iz područja *ije/je*.

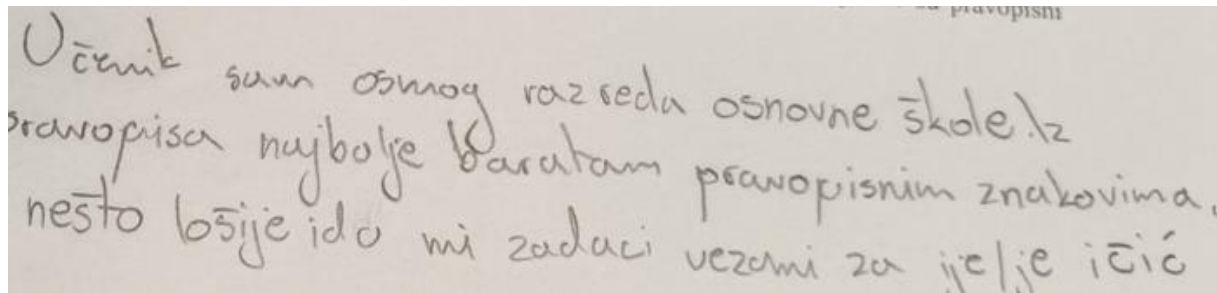
U dvanaestom zadatku učenici su trebali zaokružiti nepravilno napisana imena država, naroda, gradova i stanovnika. Zadatak nije riješilo 5 učenika. Točno je zadatak riješilo 16 učenika (33 %) dok su 32 (67 %) učenika zadatak riješila netočno ili nisu odgovorila. Najčešće greške bile su: zaokružili su *Nijemci* iako je točno napisano, nisu uočili da je *Biograd na moru* netočno napisan te nisu zaokružili *osječanin* i *splićanka* kao pogrešno napisana imena

stanovnika (treba pisati velikim slovom). Iako je zadatak bio manje zahtjevan od ostalih, uočava se loša ovladanost iz područja velikog i malog slova (u imenima stanovnika, gradova).

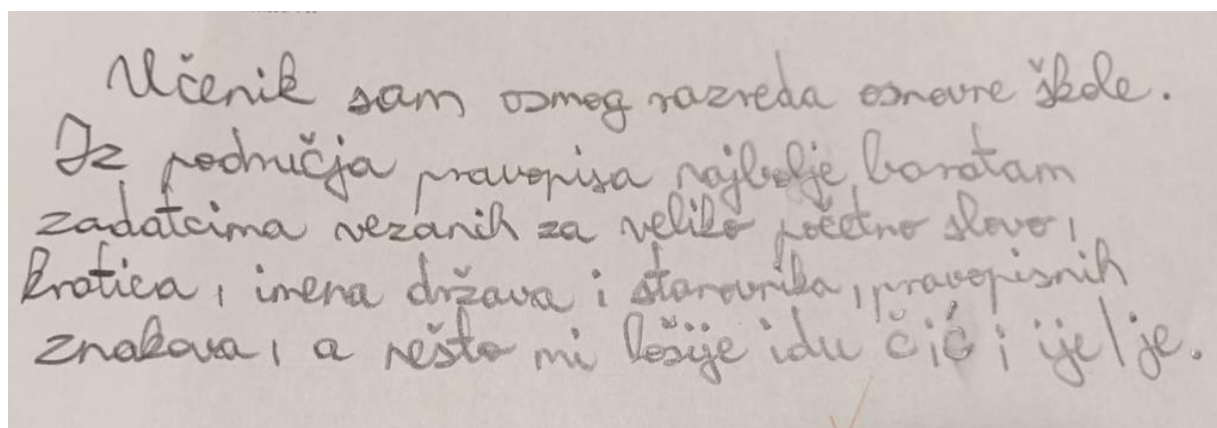
U trinaestom zadatku učenici su trebali imenovati pravopisne znakove. Zadatak nisu riješila 2 učenika. Točno je odgovorio 41 učenik (85 %). Netočno je odgovorilo ili zadatak nije riješilo 7 učenika (15 %). Najčešće greške odnose se na imenovanje kose crte i navodnika. Uočava se odlična ovladanost pravopisnim znakovima.

U četrnaestom zadatku učenici su trebali dopuniti tablicu. Pisanim slovima trebali su napisati stanovnika, stanovnicu i stanovnike država i gradova. Na petnaesto pitanje nije odgovorilo 5 učenika. Točno je odgovorilo 10 učenika (21 %) dok je netočno odgovorilo ili nije odgovorilo 38 učenika (79 %). Najčešće greške bile su: ostavili su prazno ili nisu naveli ime stanovnika *Slavonskog Borda* ili su pisali da se stanovnici nazivaju *Slavonci*. Uočava se da učenici osmih razreda dobro barataju imenima stanovnika drugih država, a imena stanovnika gradova Republike Hrvatske idu im lošije.

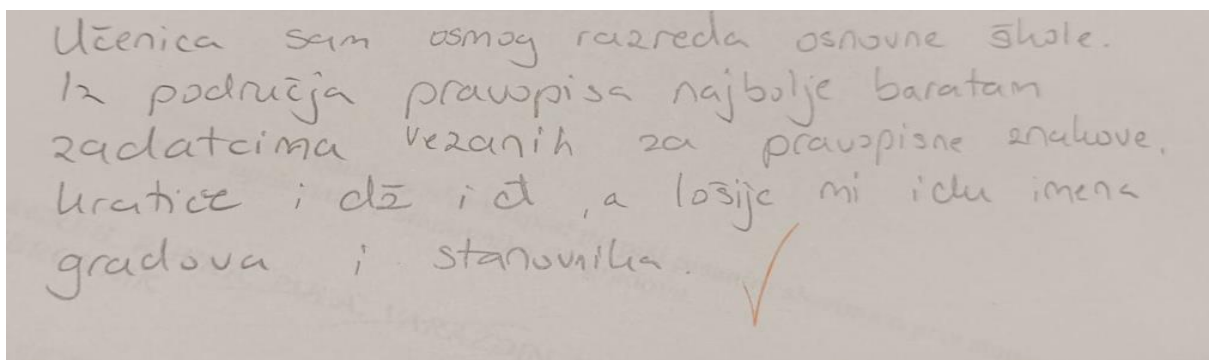
Pojedini odgovori učenika osmih razreda na petnaesto pitanje prikazani su na Slici 2.



Učenik sam osmog razreda osnovne škole. Iz pravopisa najbolje baratam pravopisnim znakovima, nešto lošije idu mi zadaci vezani za ije/je i čić



Učenik sam osmog razreda osnovne škole. Iz područja pravopisa najbolje baratam zadacima vezanim za veliko početno slovo, bratice, imena država i stanovnika, pravopisnih znakova, a nešto mi lošije idu čić i je/je.

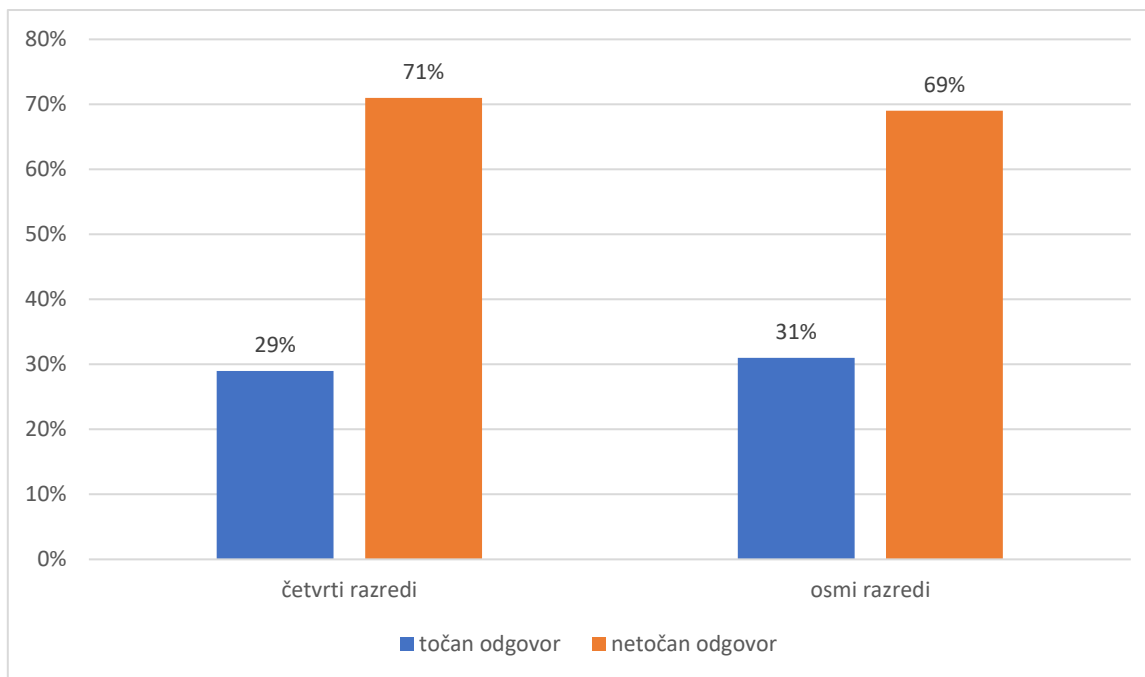


Slika 2. Pojedini odgovori učenik osmih razreda na petnaesto pitanje

9.6. RAZLIKE U OVLADANOSTI PRAVOPISNIM PRAVILIMA IZMEĐU UČENIKA 4. I 8. RAZREDA

Kako što se naznačilo, istraživanje je provedeno u Osnovnoj školi Bartola Kašića u Zadru. Kao instrument istraživanja, korištena je pisana provjera koja sadrži 15 pitanja koja se odnose na pravopis i pravopisna pravila od 1. do 4. razreda osnovne škole. U istraživanju je sudjelovalo 55 učenika četvrtih razreda i 48 učenika osmih razreda. Diplomskim radom želi se utvrditi stupanj usvojenosti pravopisne norme između učenika četvrtih i osmih razreda te ispitati bolja ovladanost među njima.

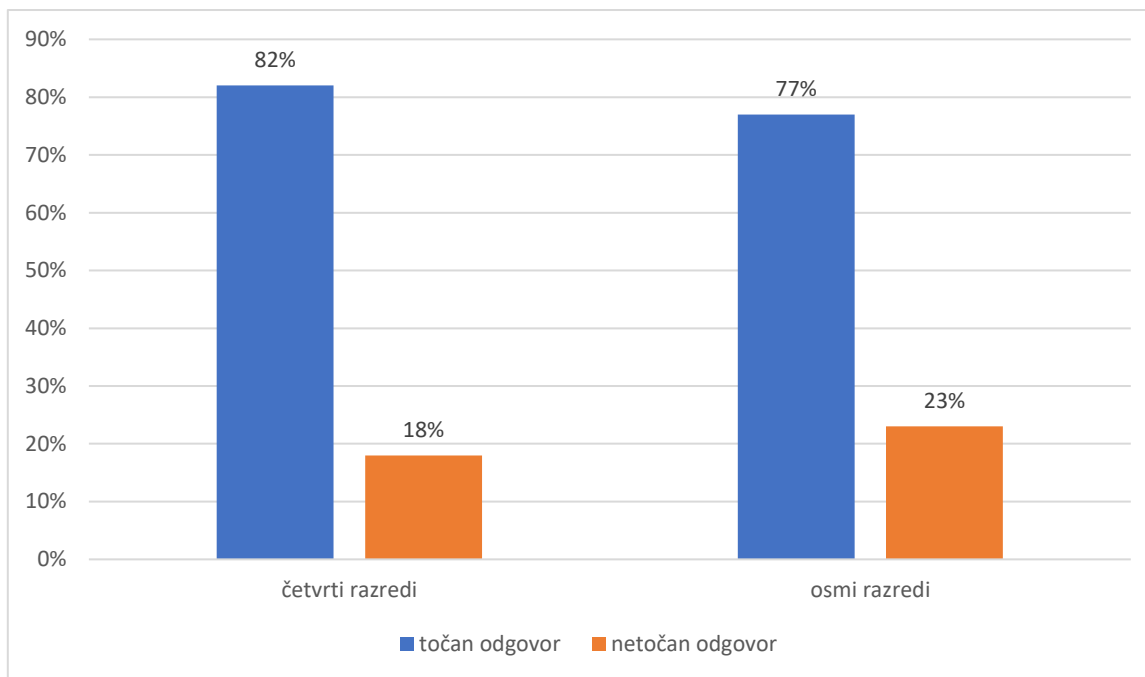
U prvom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su imena gradova prepisati pisanim slovima te su potom trebali napisati nazive stanovnika tih gradova. Prvi zadatak točno je riješilo 29 % učenika četvrtih razreda te 31 % učenika osmih razreda. To znači da je netočno odgovorilo 71 % učenika četvrtih razreda i 69% učenika osmih razreda. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na prvi zadatak prikazana je na Grafikonu 15.



Grafikon 15. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na prvi zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 15 ukazuju na to da je gotovo jednak postotak učenika četvrtih i osmih razreda točno, odnosno netočno odgovorio na prvi zadatak. To ukazuje na činjenicu da su učenici četvrtih i osmih razreda gotovo podjednako ovladali pravopisnom normom koja se odnosi na pisanje imena gradova i stanovnika tih gradova.

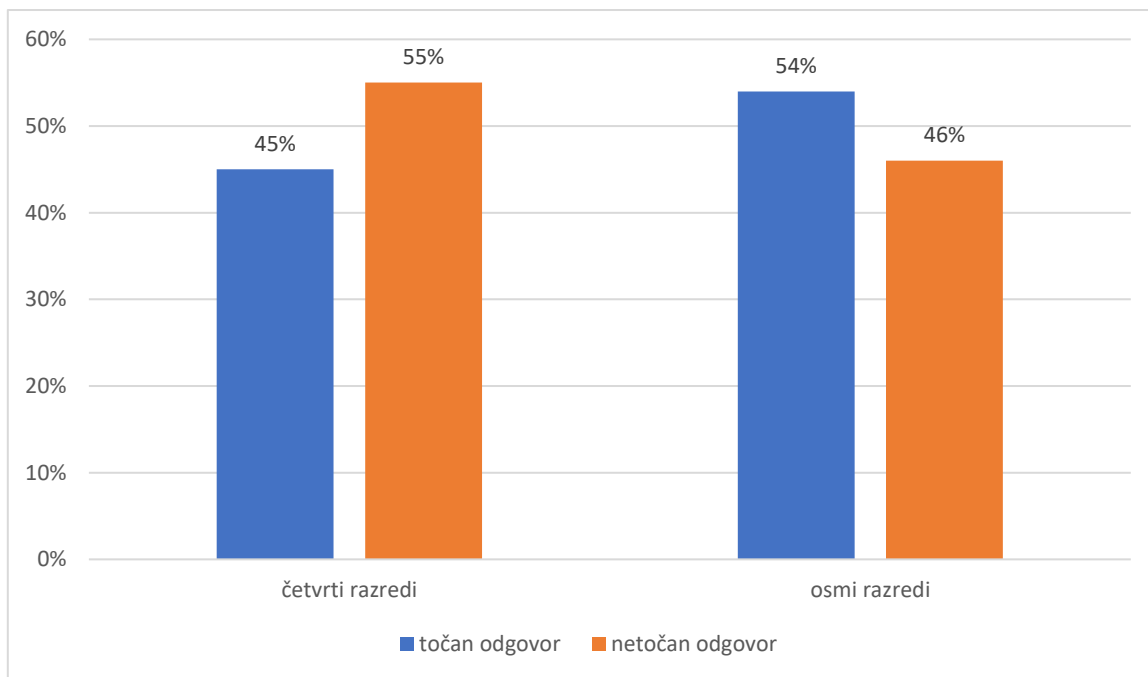
U drugom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su precrtati pogrešno napisane nazive država te su ih potom trebali pravilno napisati. Drugi zadatak točno je riješilo 82 % učenika četvrtih razreda te 77 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na drugi zadatak prikazan je na Grafikonu 16.



Grafikon 16. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na drugi zadatak

Podaci ukazuju na to da su učenici četvrtih razreda u odnosu na učenike osmih razreda bolje ovladali pravopisnom normom koja se odnosi na pisanje naziva država. No, može se uočiti da je visok postotak učenika četvrtih i osmih razreda ovladao pravopisnom normom u dijelu koji se odnosi na pisanje naziva država.

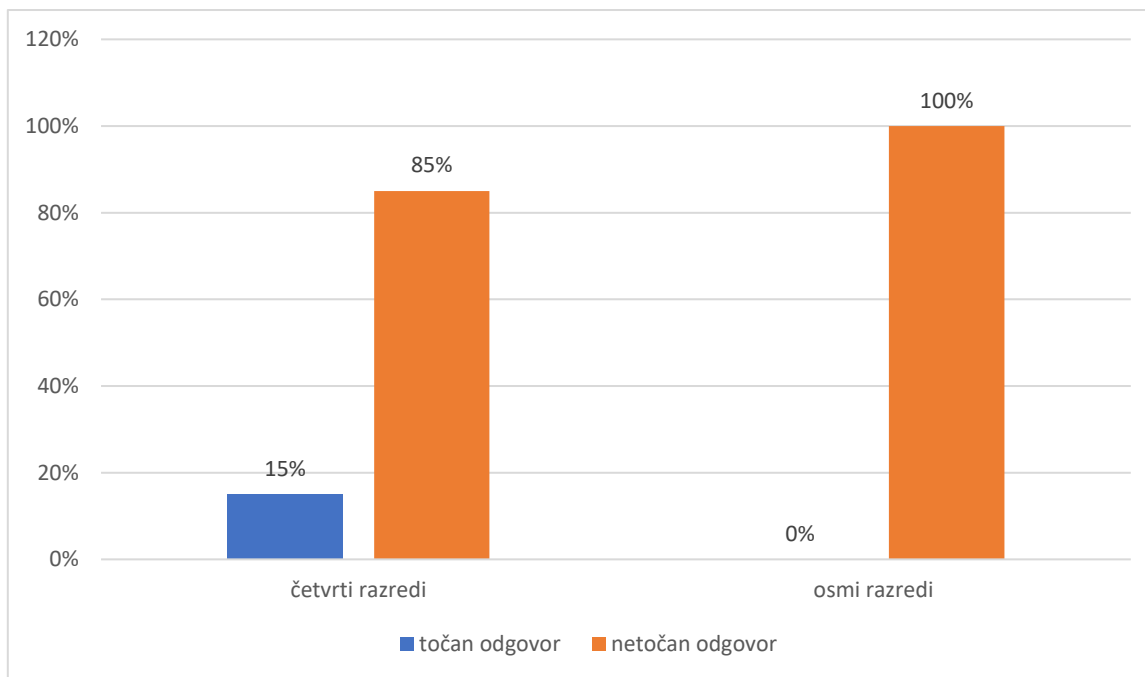
U trećem zadatku od učenika četvrtih i osmih razreda tražilo se da napišu posvojne pridjeve od imenica. Točno je odgovorilo 45 % učenika četvrtih razreda i 54% učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na treći zadatak prikazan je na Grafikonu 17.



Grafikon 17. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na treći zadatak

Bitno je veći postotak učenika osmih razreda u odnosu na postotak učenika četvrtih razreda ovladalo pravopisnom normom koja se odnosi na dio vezan uz pisanje posvojnih pridjeva iz imenica.

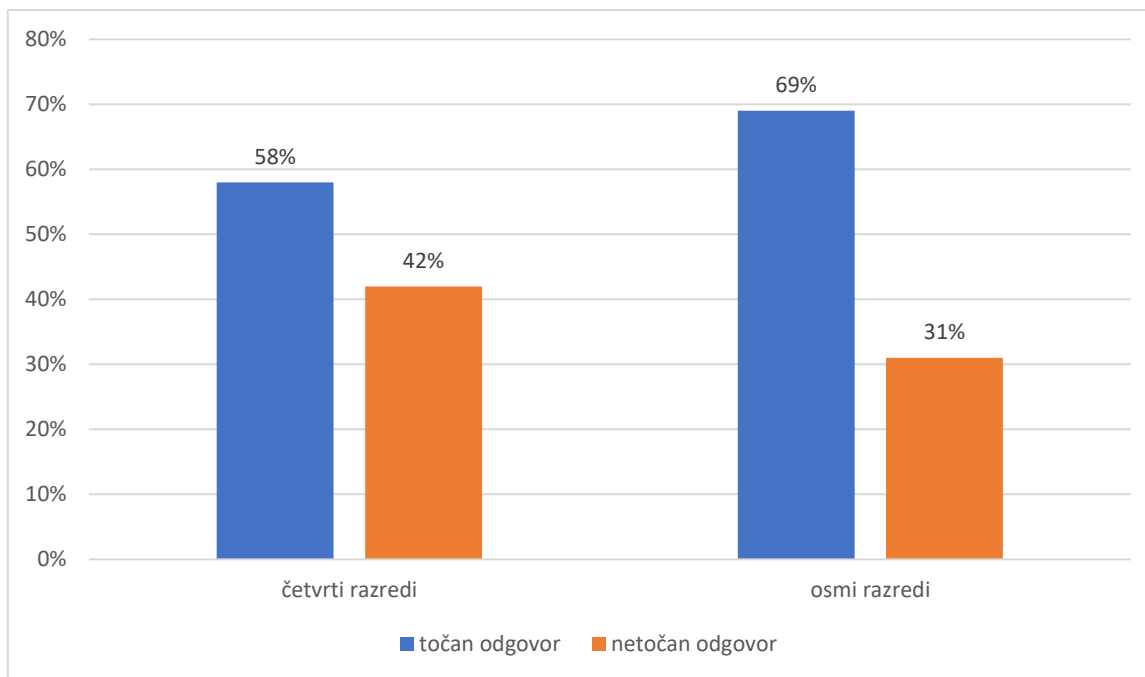
Četvrti zadatak odnosio se na upisivanje refleksa jata (ije/je/i). Ovaj zadatak točno je riješilo 15 % učenika četvrtih razreda. Međutim, nitko od učenika osmih razreda ovaj zadatak nije točno riješio. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na četvrti zadatak nalazi se na Grafikonu 18.



Grafikon 18. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na četvrti zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 18 ukazuju na to da postoji značajna razlika u ovladanosti pravopisnom normom u dijelu koji se odnosi na refleks jata među učenicima četvrtih i osmih razreda. Iako je vrlo mali postotak učenika četvrtih razreda ovladao refleksom jata, nitko od učenika osmih razreda nije ovladao refleksom jata.

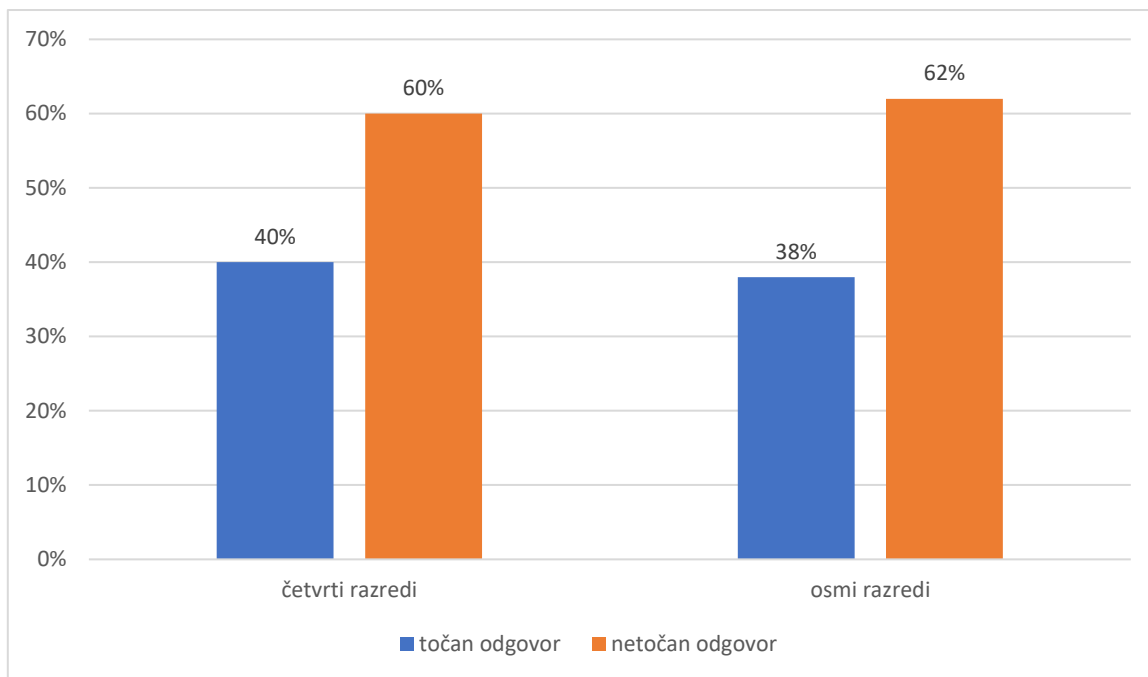
U petom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su napisati posvojne pridjeve izvedene od imena gradova. Ovaj zadatak točno je riješilo 58 % učenika četvrtih razreda i 69 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na peti zadatak nalazi se na Grafikonu 19.



Grafikon 19. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na peti zadatak

Pravopisnom normom u dijelu vezanom uz pisanje posvojnih pridjeva od imena gradova učenici osmih razreda bolje su ovladali, nego učenici četvrtih razreda. Podaci ukazuju na to da postoji značajna razlika u razini ovladanosti ovom pravopisnom normom. Učenici osmih razreda postigli su za 11 % veću točnost u odnosu na učenike četvrtih razreda.

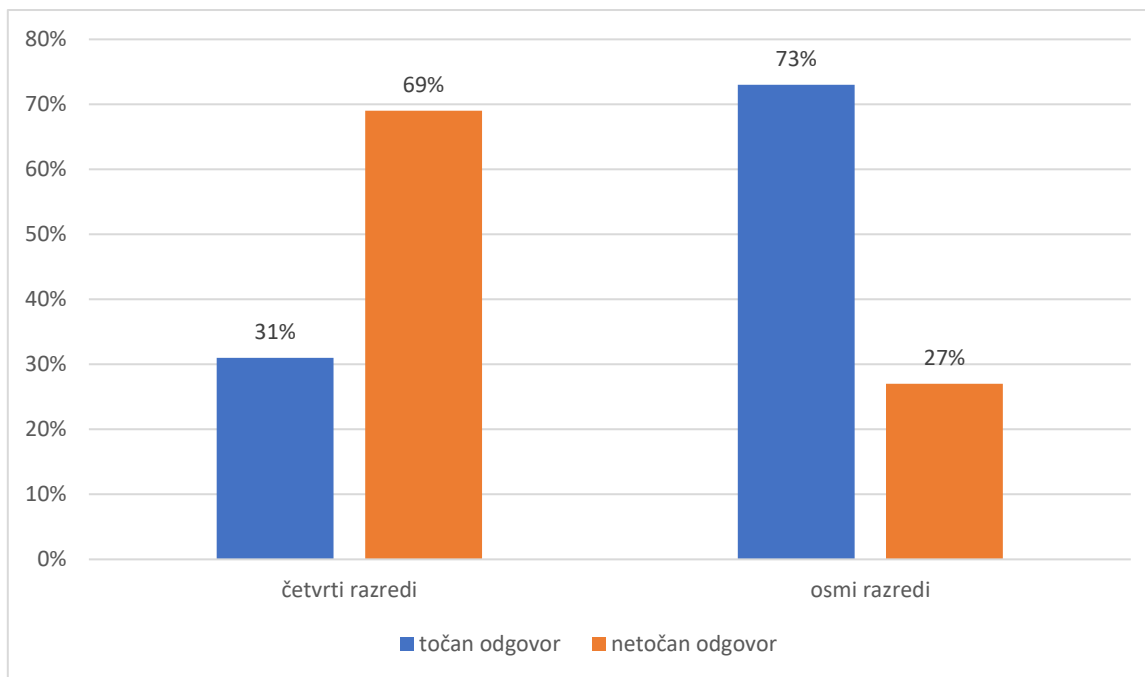
U šestom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su zadane riječi dopuniti slovima č i ć. Ovaj zadatak točno je riješilo 40 % učenika četvrtih razreda i 38 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na peti zadatak nalazi se na Grafikonu 20.



Grafikon 20. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na šesti zadatak

Veći postotak učenika četvrtih razreda u odnosu na postotak učenika osmih razreda ovladao je pravopisnom normom vezanom uz č i ć. Učenici četvrtih razreda su za 2 % više točno odgovorili na šesti zadatak.

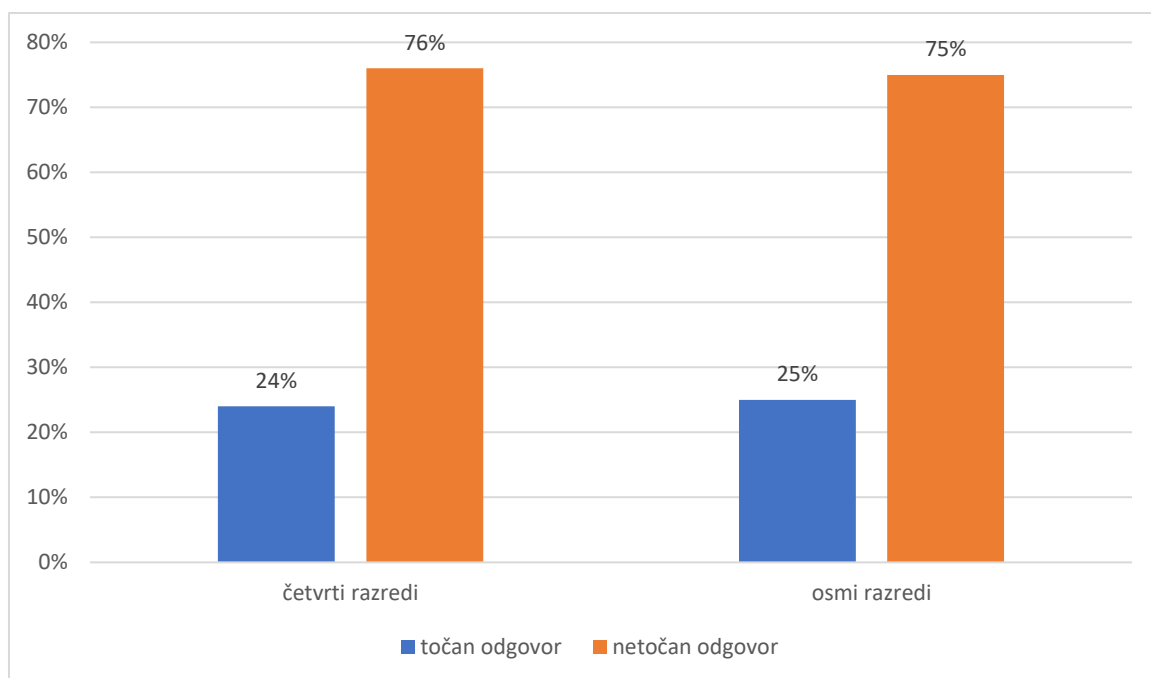
U sedmom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su napisati kratice zadanih višestanih naziva. Točno je odgovorilo 31 % učenika četvrtih razreda i 73 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na sedmi zadatak nalazi se na Grafikonu 21.



Grafikon 21. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na sedmi zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 21 ukazuju na to da postoji značajna razlika između učenika četvrtih i osmih razreda na području ovladanosti dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje kratica višestanih naziva. Naime, učenici osmih razreda su za 42 % više točno odgovorili na sedmi zadatak u odnosu na učenike četvrtih razreda.

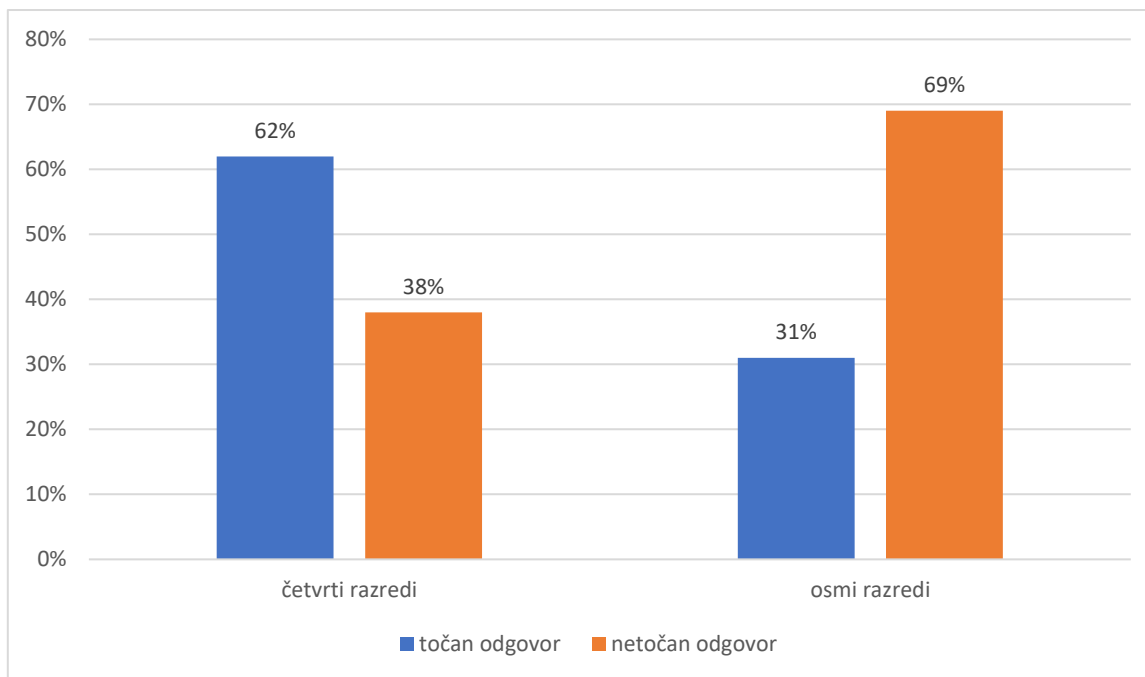
U osmom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su zadane riječi dopuniti skupovima *ije* ili *je*. Točno je zadatak riješilo 24% učenika četvrtih razreda i 25 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na osmi zadatak nalazi se na Grafikonu 22.



Grafikon 22. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na osmi zadatak

Podaci ukazuju na to da su učenici četvrtih i osmih razreda loše ovladali dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje skupova ije i je. Nije utvrđena značajna razlika u ovladanosti ovim dijelom pravopisne norme između učenika četvrtih i osmih razreda.

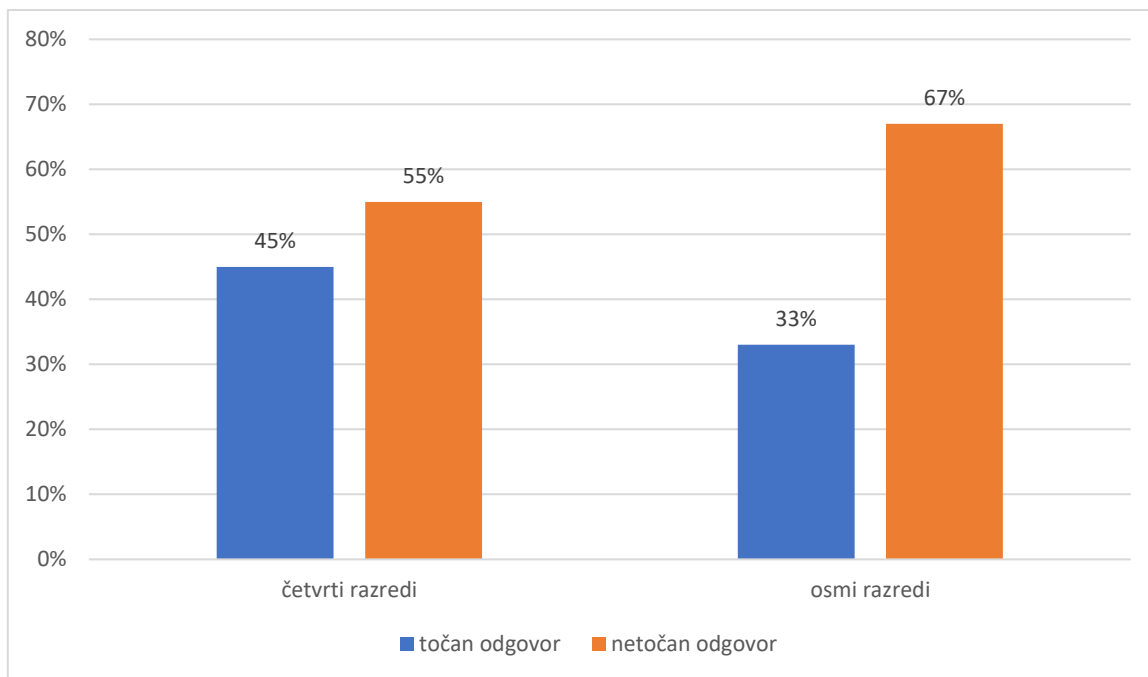
U devetom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su imenovati prostor u kojem se prodaju zadani proizvodi. Pritom su trebali paziti na pisanje skupova ije/je te glasova č i ć. Točno je odgovorilo 62 % učenika četvrtih razreda i 31% učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deveti zadatak nalazi se na Grafikonu 23.



Grafikon 23. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deveti zadatak

Znatno veći postotak učenika četvrtih razreda u odnosu na učenike osmih razreda ovladao je pravilnim pisanjem prodavaonica u kojima se prodaju određeni proizvodi. Učenici četvrtih razreda su imali 31 % više točnih odgovora u odnosu na učenike osmih razreda.

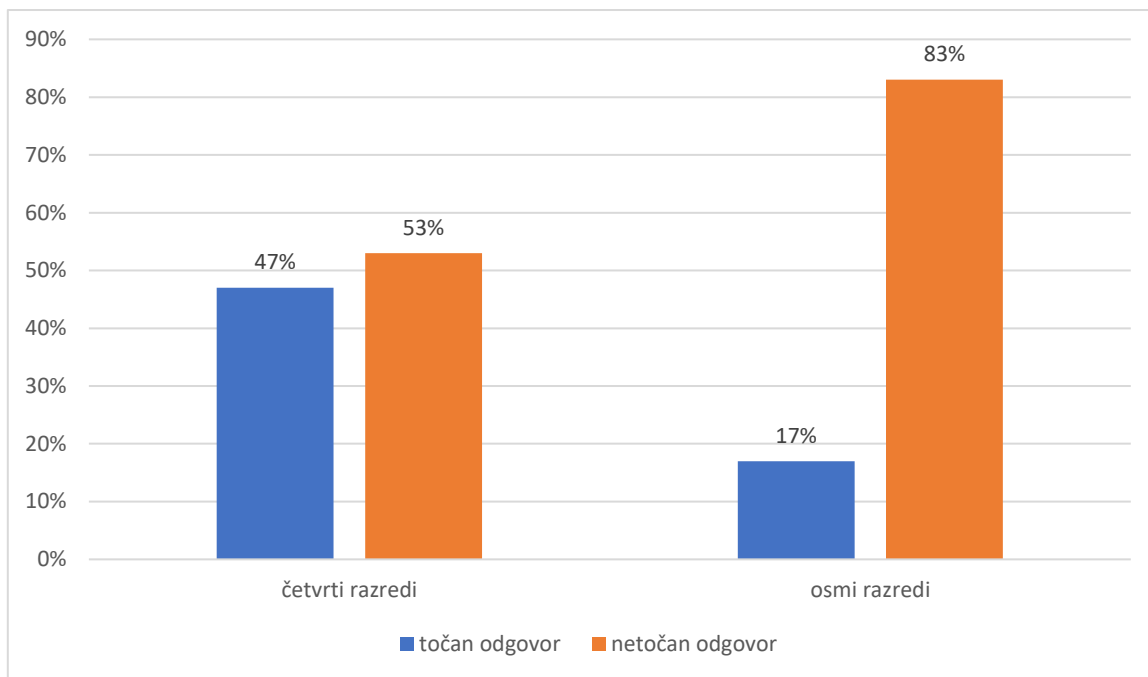
U desetom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su nadopuniti riječi slovima dž/đ tako gdje su nedostajala. Točno je odgovorilo 45 % učenika četvrtih razreda i 33 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deseti zadatak nalazi se na Grafikonu 24.



Grafikon 24. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deseti zadatak

Postoji značajna razlika na području ovladanosti pravopisnom normom u dijelu koji se odnosi na pisanje dž/đ između učenika četvrtih i osmih razreda. Učenici četvrtih razreda imali su značajno veći postotak točnih odgovora u odnosu na učenike osmih razreda (+12%).

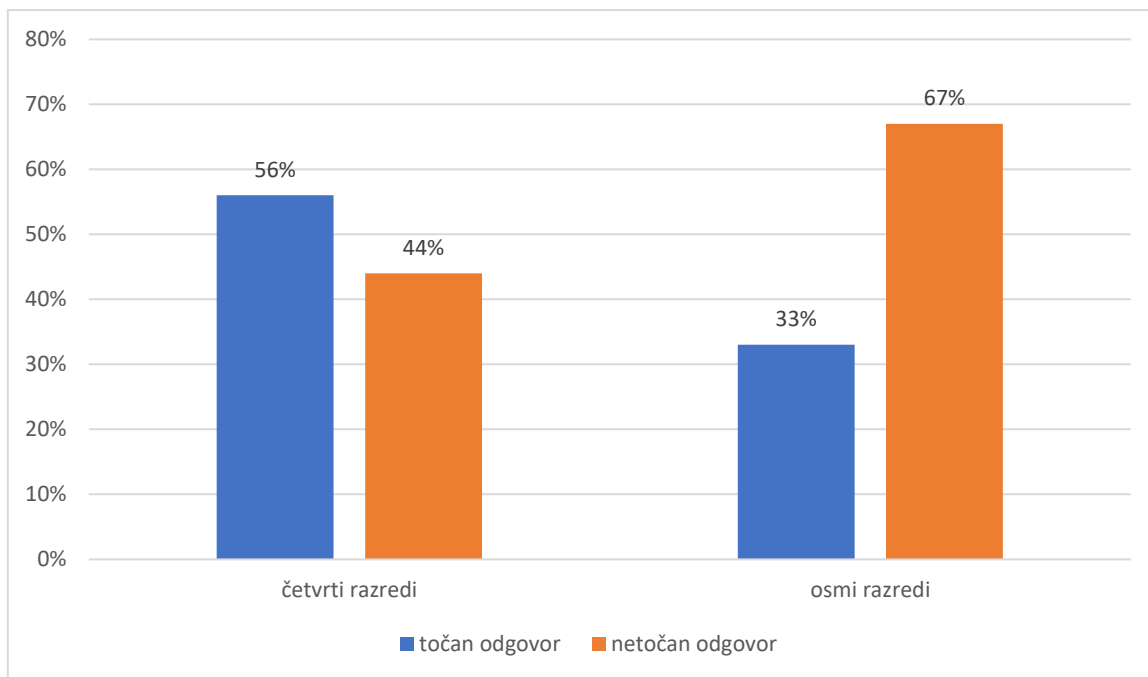
U jedanaestom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su kod svake zadane riječi napisati njezinu umanjenicu. Točno je odgovorilo 47 % učenika četvrtih razreda i 17 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na jedanaesti zadatak nalazi se na Grafikonu 25.



Grafikon 25. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na jedanaesti zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 25 ukazuju na to da postoji značajna razlika u ovladanosti dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje umanjena između učenika četvrtih i osmih razreda. Učenici četvrtih razreda imali su 30 % više točnih odgovora u odnosu na učenike osmih razreda.

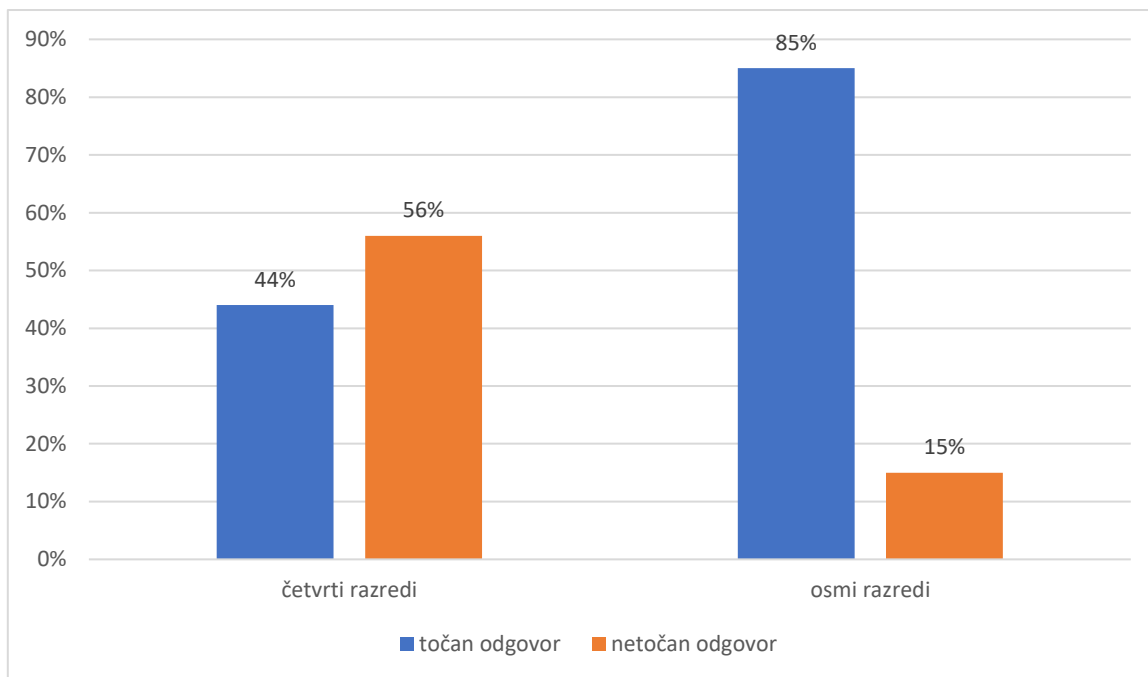
U dvanaestom zadatku učenici su trebali zaokružiti nepravilno napisana imena naroda, država, gradova i stanovnika. Točno je odgovorilo 56 % učenika četvrtih razreda i 33 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na dvanaesto pitanje nalazi se na Grafikonu 26.



Grafikon 26. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na dvanaesti zadatak

Postoji značajna razlika u ovladanosti dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje imena država, naroda, gradova i stanovnika između učenika četvrtih i osmih razreda. Učenici četvrtih razreda imali su 23 % više točnih odgovora u odnosu na učenice osmih razreda.

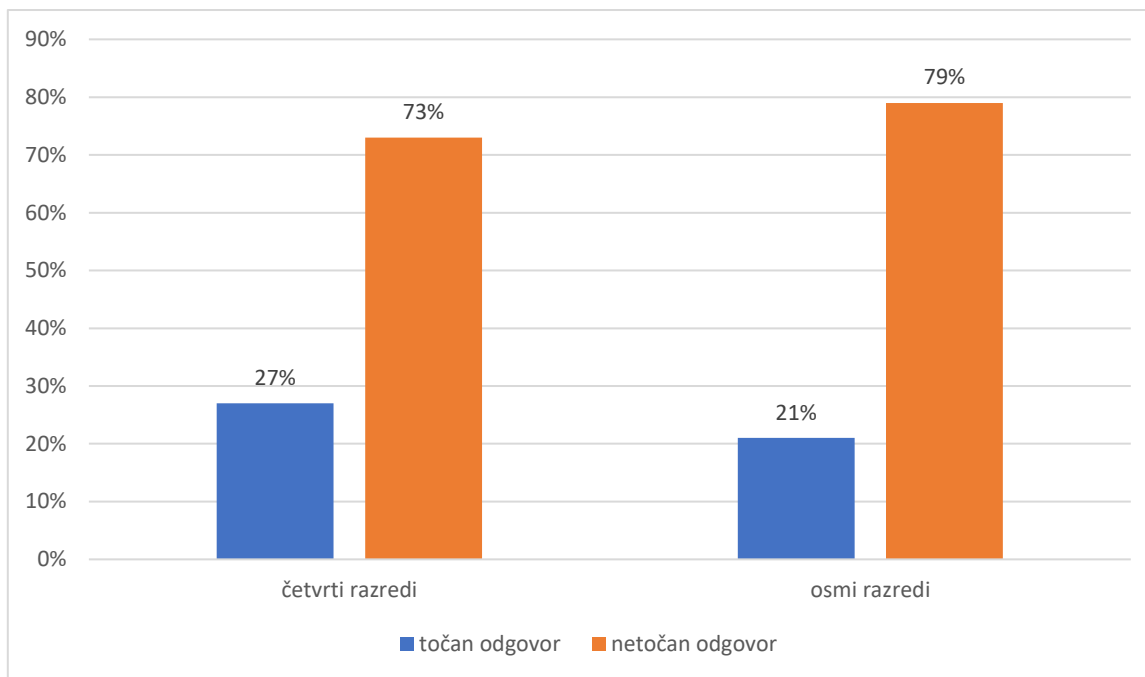
U trinaestom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su imenovati pravopisne znakove. Točno je odgovorilo 44 % učenika četvrtih razreda i 85 % učenika osmih razreda. Komparativni prikaz odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na trinaesti zadatak nalazi se na Grafikonu 27.



Grafikon 27. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na trinaesti zadatak

Podaci prikazani na Grafikonu 27 ukazuju na to da postoji značajna razlika u ovladanosti dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje pravopisnih znakova između učenika četvrtih i osmih razreda. Učenici osmih razreda imali su 41 % više točnih odgovora u odnosu na učenike četvrtih razreda.

U četrnaestom zadatku učenici četvrtih i osmih razreda trebali su pisati imena stanovnika država i gradova. Točno je odgovorilo 27 % učenika četvrtih razreda i 21 % učenika osmih razreda.



Grafikon 28. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na četrnaesti zadatak

Učenici četvrtih i osmih razreda loše su ovladali dijelom pravopisne norme koji se odnosi na pisanje imena stanovnika država i gradova. Bolje rezultate, odnosno veći postotak točnih odgovora imali su učenici četvrtih razreda (+6%).

Ako su učenici ostvarili 50 % ili više od ukupnog u testu, smatra se da su ovladali pravopisnom normom. Bodovalo se 1,0,1,0, tj. ako je cijelo pitanje točno ili ima jednu grešku, bodovalo se 1, ako je imalo 2 ili više greške ili je bilo neriješeno, bodovalo se s 0. Kod četvrtih razreda maksimalan broj bodova koji je bio ostvaren je 12 od 14 (15 pitanja, ali se 15. nije bodovalo, odnosno bilo je više da ostave komentar na napisano što im je išlo te što im nije išlo). Kod osmih razreda također je maksimalan broj bodova, koji su ispitanici odgovorili, bio 12 od 14.

U četvrtim razredima je 30 od 55 učenika ovladalo pravopisnom normom, tj. riješilo je više od 50 % testa. Kod osmih razreda je 24 od 48 učenika ovladalo pravopisnom normom. Postavljena hipoteza je pobijena. Istraživanjem je utvrđeno da su četvrti razredi pismeniji, odnosno bolje su opće ovladali pravopisnom normom u odnosu na osme razrede.

10. ZAKLJUČAK

Učenici se formalno počinju susretati s pravopisnim normama u osnovnoj školi čije osnove usvajaju od prvog do četvrtog razreda. Ovaj diplomski rad usredotočio se na proučavanje osnovnih pravopisnih normi te na njihovo ovladavanje među učenicima četvrtih i osmih razreda. Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik propisuje odgojno-obrazovne ishode vezane uz pravopisne norme za svaki razred osnovne škole, odnosno od prvog do osmog razreda. Pravopisna pravila zastupljena istraživanjem odnosila su se na imena stanovnika, država i gradova te alternacije ije/je/e, ć i č, kratice, glasove dž i đ te pravopisne znakove.

Cilj diplomskog rada bio je ispitati i utvrditi stupanj ovladanosti pravopisnom normom među učenicima četvrtih i osmih razreda te ispitati tko je bolje usvojio pravopisnu normu, četvrti ili osmi razredi. Istraživanje je provedeno pisanom provjerom od 15 pitanja koja su se odnosila na pravopisna pravila zastupljena od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Istraživanjem je obuhvaćeno 103 učenika (48 učenika osmih razreda i 55 učenika četvrtih razreda).

Rezultati istraživanja pokazali su da su učenici četvrtih i osmih razreda ovladali pravopisnom normom. Međutim, postavljena hipoteza nije potvrđena što znači da učenici osmih razreda (onih koji su bili zastupljeni u istraživanju), nisu bolje usvojili pravopisnu normu u odnosu na učenike četvrtih razreda. To se, naravno, odnosi samo na istraživani uzorak. Dakle, provedeno istraživanje pokazalo je da su četvrti razredi u ovom slučaju ovladali bolje pravopisnom normom u odnosu na osme razrede.

11. LITERATURA

1. Badurina, L. i Matešić, M. (2011) Jezik i pravopis: teorijsko-metodološki pristup pravopisnom normiranju. *Croatica et Slavica Iadertina*, 7/1(7), 17-31.
2. Babić, S. (2005) Temelji hrvatskomu pravopisu. Zagreb: Školska knjiga
3. Babić S., Ham S. i Moguš M. (2005) *Hrvatski školski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Bašić, N. (2017) Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika u povijesti hrvatskoga jezika i jezikoslovlja. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 64(1), 3-14.
5. Brozović, D. (1970). *Standardni jezik; teorija, usporedbe, geneza, povijest, suvremena zbilja*. Zagreb: Matica hrvatska
6. Ćuzić, T. (2013) Morfološki aspekti pravopisne norme. *Rasprave Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 40(1), 93-111.
7. Ćuzić, T. (2016) Funkcionalni stilovi u pravopisnome kontekstu (tekstu). *Rasprave-Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42(2), 353-379.
8. Frančić, A., Hudeček L. i Mihaljević M. (2006) *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
9. Jozić i sur. (2013) Hrvatski pravopis. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, <http://pravopis.hr/pravilo/glas-dj/4/> (pristupljeno: 27.10.2024.)
10. HGDCG Kotor (2015) Pravopis, gramatika, jezik, <https://hgdcgkotor.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/05/hrvatski-pravopis-i-gramatika.pdf> (pristupljeno: 27.10.2024.)
11. Jezik.hr (n.d.) Hrvatski standardni jezik, <https://jezik.hr/standardni-jezik.html>
12. Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2016) Mali školski pravopis kao pomoć pri učenju hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole. *Rasprave-Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42(1), 211-227.
13. Matešić, M. (2018) *Pravogovor i pravopis: izazovi suvremene hrvatske standardologije*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
14. Miletić, J. i Novaković, M. (2009) Istraživanje poznavanja pravopisa učenika osnovne škole s posebnim naglaskom na pravilnu uporabu velikih i malih slova. *Hrvatski: časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture*, 7(2), 31-46.

15. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2018) Nacionalni kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik, <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Nacionalni%20kurikulum%20nastavnoga%20predmeta%20Hrvatski%20jezik%20-%20velja%C4%8Da%202018..pdf> (pristupljeno 28.10. 2024.)
16. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, NN 10/19.
17. Pavličević-Franić, D. (2005) *Komunikacijom do gramatike*. Zagreb: Alfa.
18. Petrović, B. (2007) Hrvatski pravopis Matice hrvatske. *Lahor*, 3, 114-119.
19. Reljac Fajs, E. i Jerković, T. (2014) Pravopis u razrednoj nastavi hrvatskoga jezika. *Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture*, 12(1), 37-55.
20. Rosandić, D. (2002) *Od slova do teksta i metateksta*. Zagreb: Školske novine.
21. Sili, A. (2007) Pismene vježbe u nižim razredima osnovne škole. *Život i škola*, 18, 64-71.
22. Silić, J. (1996) Polifunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika. *Kolo*, 1. 244-247.
23. Stanić Rašin, I. (2022) Standard naš svagdašnji: Funkcionalni stilovi i jezici u suvremenoj hrvatskoj jezičnoj zajednici. *Croatia et Slavica Iadertina*, 18(1), 163-191.
24. Vrsaljko, S. (2022) *O značajkama razgovornoga stila hrvatskoga jezika*. Zadar: Sveučilište u Zadru

12. PRILOZI

Prilog 1.

PISANA PROVJERA OVLADANOST PRAVOPISNOM NORMOM

Dragi/a učenice/ce, moje ime je Ema i studentica sam pete godine Učiteljskog studija u Zadru. Da bih postala učiteljica, moram napisati diplomski rad. Da bih uspjela napisati diplomski rad, potrebno mi je provesti jedno malo istraživanje u kojem mi možeš upravo ti pomoći! U tekstu ispod nalaze se određeni zadatci koje je potrebno riješiti. Pokušaj na ta pitanja odgovoriti što točnije možeš te ne brini, ovo nije za ocjenu, zato bez stresa možeš rješavati. Još jednom da napomenem, tvojim sudjelovanjem pomažeš meni da jednoga dana i ja budem učiteljica. Hvala unaprijed i sretno u rješavanju!

1. Imena nabrojanih gradova ispod prepisi pisanim slovima u prvi stupac tablice. U drugi stupac upiši nazive stanovnika tih gradova.

ZAGREB, RIJEKA, PULA, VARAŽDIN, BJELOVAR, OSIJEK, KNIN, ŠIBENIK, SPLIT, DUBROVNIK

GRADOVI	STANOVNICI

2. Precrtaj pogrešno napisane nazive država. Zatim ih pravilno napiši pisanim slovima na crtu.

Mađarska, republika Hrvatska, Italija, Velika britanija, Njemačka, slovenija, Republika bosna i Hercegovina, austrija

3. Napiši posvojne pridjeve od imenica:

Hrvatska _____ Pag _____
tetka _____ stric _____
Dubrovnik _____ Ante _____

4. Upiši refleks jata (ije/je/i):

Bio je c__njeni l__čnik i nosio skupoc__na od__la. Prel__tao je pogledom po neosv__tjenoj dvorani prem__štajući se nervozno s noge na nogu. Nigdje nije bilo nikakve obav__sti, a raspored je događanja bio izm__njen. Morao je prim__titi da se događa nešto čudno jer je zas__danje prem__šteno u drugu dvoranu. Izgleda da je samo on bio neobav__šten.

5. Napiši posvojne pridjeve izvedene od imena gradova.

_____ top

(ZAGREB)

_____ puran

(PAZIN)

_____ zidine

(DUBROVNIK)

6. Zadane riječi dopuni slovima č i ć.

Prolje__e, jaha__

__itanka, žli__ica, __amac

__udo, elektri__ar, cvje__arnica

obu__a, rije__, __ovjek, __uk

kamen__i__, cjev__ica

7. Napiši kratice sljedećih višečlanih naziva:

Hrvatska radio televizija _____

Hrvatska elektroprivreda _____

Ujedinjeni narodi _____

Zagrebački električni tramvaj _____

8. Zadane riječi dopuni skupovima ije ili je:

čov__k, d__ćaci, cv__tić, cv__će, sn__g, sn__ži, vr__me, oc__na, p__sma,
r__č, r__čnik, zv__zda, zv__zdica, l__p, m__sec, sv__ća, ml__ko, d__te.

9. Imenuj prostor u kojem se prodaju navedeni proizvodi. Pritom pazi na pisanje skupova ije/je te glasova č i ć.

cvijeće _____

lijekovi _____

voće _____

kolači _____

knjige _____

vino _____

10. Nadopuni riječi upisujući slova dž/đ tamo gdje nedostaju.

dog___aj oru__e ča___a

U___benik ___em la__a

Pi___ama ___ep svjedo___ba

11. Kraj svake zadane riječi napiši njezinu umanjenicu:

zvijezda _____

cvijet _____

korijen _____

snijeg _____

cijev _____

12. Zaokruži nepravilno napisana imena država, naroda, gradova i stanovnika.

Kraljevina Švedska republika Hrvatska Republika Irska

Nijemci hrvati talijani Mađari

Biograd na moru Novi Marof Sveti Martin na muri

Varaždinci osječanin Karlovčanin splićanka

13. Imenuj pravopisne znakove:

’ _____ / _____

: _____ ” _____

14. Dopuni tablicu. Piši pisanim slovima.

DRŽAVA/GRAD	STANOVNIK	STANOVNICA	STANOVNICI
REPUBLIKA ČEŠKA			
	FRANCUZ		
SLAVONSKI BROD			

15. Za kraj, napiši ukratko svoj osvrt o tome što misliš da ti je bilo najlakše za riješiti, a što najteže a tiče se zadataka iz pravopisa. Test je sadržavao zadatke: imena gradova i stanovnika, veliko početno slovo, ije/je/i, pravopisne znakove, č i ć, kratice te dž i đ.

Primjer: Učenica sam četvrtog razreda osnovne škole. Iz područja pravopisa najbolje baratam zadacima vezanih za ije/je i č i ć, a nešto što mi lošije ide su pravopisni znakovi.

13. POPIS SLIKA I GRAFIKONA

Slike:

Slika 1. Pojedini odgovori učenika četvrtih razreda na petnaesto pitanje	32
Slika 2. Pojedini odgovori učenik osmih razreda na petnaesto pitanje	36

Grafikoni:

Grafikon 1. Odgovori učenika četvrtih razreda na prvi zadatak	20
Grafikon 2. Odgovori učenika četvrtih razreda na drugi zadatak	21
Grafikon 3. Odgovori učenika četvrtih razreda na treći zadatak	22
Grafikon 4. Odgovori učenika četvrtih razreda na četvrti zadatak	23
Grafikon 5. Odgovori učenika četvrtih razreda na peti zadatak	24
Grafikon 6. Odgovori učenika četvrtih razreda na šesti zadatak	25
Grafikon 7. Odgovori učenika četvrtih razreda na sedmi zadatak	25
Grafikon 8. Odgovori učenika četvrtih razreda na osmi zadatak	26
Grafikon 9. Odgovori učenika četvrtih razreda na deveti zadatak	27
Grafikon 10. Odgovori učenika četvrtih razreda na deseti zadatak	28
Grafikon 11. Odgovori učenika četvrtih razreda na jedanaesti zadatak	28
Grafikon 12. Odgovori učenika četvrtih razreda na dvanaesti zadatak	29
Grafikon 13. Odgovori učenika četvrtih razreda na trinaesti zadatak	30
Grafikon 14. Odgovori učenika četvrtih razreda na četrnaesti zadatak	31
Grafikon 15. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na prvi zadatak	37
Grafikon 16. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na drugi zadatak	38
Grafikon 17. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na treći zadatak	39
Grafikon 18. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na četvrti zadatak	40
Grafikon 19. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na peti zadatak	41

<u>Grafikon 20. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na šesti zadatak</u>	42
<u>Grafikon 21. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na sedmi zadatak</u>	43
<u>Grafikon 22. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na osmi zadatak</u>	44
<u>Grafikon 23. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deveti zadatak</u>	45
<u>Grafikon 24. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na deseti zadatak</u>	46
<u>Grafikon 25. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na jedanaesti zadatak</u>	47
<u>Grafikon 26. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na dvanaesti zadatak</u>	48
<u>Grafikon 27. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na trinaesti zadatak</u>	49
<u>Grafikon 28. Komparativna analiza odgovora učenika četvrtih i osmih razreda na četrnaesti zadatak</u>	50

14. ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Ema Plećaš

Osobni podaci:

Datum rođenja: 20. studenoga 2000.

Mjesto rođenja: Zadar

Državljanstvo: Hrvatsko

Adresa prebivališta: Put Vrela 8a

E- pošta: ema.plecas37@gmail.com

Obrazovanje:

- Fakultet: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje (2019. – 2024.)
- Srednja škola: Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola Zadar (2015.-2019.)
- Osnovna škola: Osnovna škola Šimuna Kožičića Benje (2011.-2015.)
- Područna škola Diklo (2007. -2011.)

Tehničke vještine i sposobnosti:

- Rad na računalu: *Microsoft Office*

Znanje stranih jezika:

- Engleski jezik: sposobnost čitanja: odlično
sposobnost pisanja: vrlo dobro
sposobnost usmenog izražavanja: vrlo dobro
- Talijanski i Francuski jezik: na razini učenja osnovne i srednje škole